

Összeállító: HAGTAR MLIANNA

Összeállítás ideje: 1976.

TART.: A HAGTARAI DAPARTI GAZDÁLKODÁS
ISMERETANYAGA ÉS MŰKINCSE - ARATA'S

36 lap, 14 rajz, 12 fénykép

Földrajzi mutató: BUZSAK

Szakmutató: VII, A

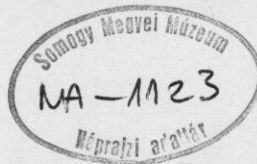
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRNOVÁCS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 3535-05 TETÉLE ALÓL

az 1976. évi Országos Néprajzi és Nyelvjárásai Gyűjtőpályázatra beküldött pályamunkához

A pályázó neve és foglalkozása: Magyar Julianna főisk. hallg.

Iskola neve: Tanítóképző Főiskola

A beküldött pályamunka címe: A hagyományos paraszti gazdálkodás ismeretanyaga és szókingse II. Aratás

A gyűjtés helye, ideje, és egyéb körülményei: Buzsák, Somogy m. 1975. nyara. A gyűjtést szülőfalumban végeztem. A vázlatok elkészítésében Magyar Valéria segített.

Szakmai tanácsot főiskolai tanáraimtól kaptam:

Dr Király Lajostól, és Dr Várkonyi Imrétől.

Adatközlők: Tanasics István 63 éves, nyugdíjas, Buzsák, Lenin 74.

Tanasics Istvánné 51 éves, hímző, "

Magyar István 76 éves, nyugdíjas, Buzsák, Lenin 77.

A benyújtott pályamunka más pályázaton még nem vett részt.

További gyűjtési tervek? A sorozatban megjelent kérdőfüzetek anyagának felgyűjtése.

Kelt: Buzsák, 1976. augusztus 29.

Magyar Julianna
Magyar Julianna

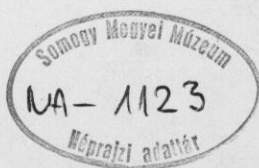
8695 Buzsák, Lenin u. 44.

7400 Kaposvár, Bajcsy-Zs. u. 6.

3535

7400 Kaposvár

Rippl - Rónai Múzeum

NÉPRAJZI GYŰJTŐPÁLYÁZAT

Beküldte: Magyar Julianna

Tanítóképző Főiskola

Kaposvár Bajcsy-Zs. u. 6.

K É R D Ő Í V :

ÜTMUTATÓ FÜZETEK A NÉPRAJZI ADATGYŰJTÉSHEZ

Szerkeszti : Morvai Péter

XII

A HAGYOMÁNYOS PARASZTI GAZDÁLKODÁS ISMERETANYAGA
ÉS SZÓKINCSE

2.

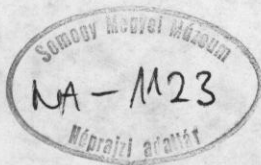
HOFFER TAMÁS -VÉGH JÓZSEF

A R A T Á S

Budapest, 1964.

/ Az adatközlő által elmondott szöveget idézőjelbe tettem.
Nagyolt fonetikus lejegyzést alkalmaztam, megjegyzéseimet
zárójelbe tettem. Fényképeket objektív okok miatt
csak az első példányhoz tudtam mellékelni./

A. I.

1. buza

1/a nem

2. őszi buza, tavaszi buza

2/a. Ha kikéstek az őszi buza vetéséből, vagy korán jött be a tél, akkor vetették az őszi buza alá elkészített földbe.

2/b. 1. bánkúti, 2. zalaszentgróti, 3. székácsi, 4. észterházi
5. tarbuza -- piros/vörösfejú/

— olyan, mintha meg lett volna permetézve

2/c. tavaszi-őszi

2/d. 1. "Piros süteményt még Londonban sem tudnak nélküle sütni!"

~~á~~ nem pirult meg a kalács, nagyon keresett

10-12 c_v/holdanként, /1200-1300-1400 □-öl/

takarmányföldekbe - lóher, zabosbükköny,

kapások után: répa, krumpli

3. rozs

4. germán rozs

5. árpa

5/a. igen

5/b. egyiptomi — nem volt kláhája, nagyon ritka, keresett

drága — malátát készítettek belőle — gyárilag

tavasziárpa - kétsoros

ősziárpa - négy soros

sörárpát nem termeltek

6. zab

6/a. —

7. vegyes rozs, vagy vegyes buza - csak takarmánynak

8. gabona

8/a. nēm

8/b. nēm

8/c. nēm - csak háziállatokra

9. köles

rozs után, bíbor után, - de nēm jellemző

9/a. japánköles - takarmánynak, marháknak

pirosköles- /vörösköles/

fehérköles -

9/b. nēm főzték meg

10. hajdina - pohánka / csak éjjel virágzik/

nēm jellemző

11. sássa

11/b. levele

11/c. kalász , fej

11/d. szem

11/ d.e. toklász

11/ f. kalaháj vagy kláha

11/g. szál

11/h. szóma

búza szalmából sēmmit - alomnak, szecskának,

árpa - étetni - takarmány

rozs - szakasztót, méhkast, zsupp - házak fedésére

azab - étetni, esetleg fűtöttek vele

11/i. pely polva

keverékét csináltak répával belőle

A búzapolvát bekeverték sárba - azzal sározták le a padlást.

11/k. törek

11/l. nēm ismerik

12. „Kikēt, megerősödött - bátran elejbe megy a télnek, májusba kezdi hányni a fejit. ”

Nagy meleg esetén begyullad - hógutát kap.

Ha begyulladt, akkor csak ocsu lesz belőle, nem lesz liszttartalm. /ha búza után vetnek búzát/

Hasban van - olyan mint a búzogány, két levél közt. Virágozik.

Ha érni kezd, Péter és Pál éjszakáján: megszakad a tüje /töve/

13. Megerétt a gabona, lábon van.

II

" Ha decembérbe nem láttuk a napot, akkor biztosak voltunk benne, hogy jó termés lesz. "

" Ha nagypénteken esett az eső, férges lett a gyümölcs."

" Ha Szent György napján akkora a rozs, hogy a várju nem látszik ki belőle, akkor jó rozsaratás lesz."

" Ha sok a sárga a szivárványba - akkor sok gabona lesz, ha sok a zöld,- akkor sok takarmány lesz, ha sok a piros, - akkor sok bor lesz"

"Vetés után a vetőabroszt földobták a ház tetejére, hogy olyan magasra nyűjjön a gabona."

" Vetéskor a gazda három szemét a szájába vett és az első három dobáskor egyet- egyet kiköpött, hogy az egerek, még a kártévők ne tegyenek benne kárt,"

"Ha leveletlen erdőre dörgött, akkor korán éhség lesz" -/ kevés gabona←őszi dörgés/

"Szent György napján a nyul elbujhat a búzába, akkor jó termés lesz."

" Amelyik határon másik faluba való öngyilkos halottat átvittek, azt ~~x~~ elveri a jég."

III.

1. aratás

2. arat

3. "Péter és Pálkor - a gazdától függ. "

"Amikor kétfelé ugrik a fogam alatta szem."

"Sarlósboldogasszonykor megszakad a gyökere, és utána má
éjjē nappā érik. "

" Ha a Sarlós Boldogasszony belevágja a sarlóját, akkor
lehet menni aratni."

/Általában július 2-án; de volt úgy, hogy eddigre már learattak./

Buzát - viaszérésbe /amikor még sárga a búzaszem, hogy a kepébe
pirosodjon meg, mert akkor sokkal pirosabb, mintha toklászba
pirosodik meg./

Péntek 13-a, - az a szeremcsés év amelyben ekkor kezdtek aratni.

3/a. igen

" Elmegyék megnézem, hogy érik-e a buza? "

3/b. "Ha aratás tüjibe betö^{tt}ük a kukoricát, akkor utána
lehetett menni aratni. "

3/c. nem hallottak róla

3/d. rozs, buza, árpa, zab,

4. buza - viaszérésben van, sárga az egész,

~~-rozs~~ - kettéugrik a szeme a fog alatt.

árpa - zöldes

zab - aranysárga

5. begyullad, megtöpörödik, összesül

5/a. " Ha főrőbbak a napok a szokottná. "

6. megérrett, füstül

7. pörög / kihullik / föcsög

8. korán reggē, hogy ki ne pöröggjön

9. 1. "Ha megrozsdásodott, akkor rozsdaszünü vót a levele,
és nem fejlött jó neki a szeme."
2. dütt, nagyon kevert, ha a szél összekeverte
köd: rozsdás, üszkös
megrogyott az ajja, - rogyott, megrokkant az ajja.
3. " Aszatúni jártak, ha nagyon gazos vót. A bökö éles,
olyan mint a fécsefarok, elvágta vele a gaz gyökerét,
és kidobták a földrű."
- 9/a. " rosszú vetett a gép.
sűrűjen vetett a gép."

IV.

1. " Ném, de vótak olyan emberek, akik még tutták csinyáni
a kaszanyelet, takarót, / gráblaforma, a kasza vágta, az még
vitte rőndre/ és azokkal megcsinyátatták."
2. " Ném vót olyan nagy főkészülés, mert sok vót a munka.
Kukoricakapálás, szólló, takarmánytakarítás.
- Kötőnek megszőrozni az istrángot, ~~amijén~~ amijén húzta
a ~~kötőnek~~ kötelet.
- megfogatta a segítségét
- 2/a. az árpának készítettek
" Rozsbu csinátak zsuppot, árpa -, zabkötéshő.
Mindig vót a családba' egy öreg aki má' aratni nem mēnt,
aztán otthun a hűsbe' csináta a kötelet."
3. " Akitű futtya az vész ě kis szalonnát, aztán rizsát,
adtak ě ződen vetést, és hoztak ěgy fézsák lisztet.
Merz úgy vót, hogy vótak szegény gazdagok, még gazdag
szegények. "

" Az én Ágostomž öregapámnak is vót 36 hód főggye, de pénze sose vót."

" Itt minálunk még mindig vót pénz."

"Minálunk mindig az utolsó sunkát ararásra hagyták még. Bürkésborsót, baromfit vágtak, az öregmama megfőzött, és vékába vitte az ebédét az aratók után.

Tésztaleves / husleves /, pörkütt, krumpli vagy nokedli/ galuska/ köttészta vagy pogácsa. Ami megmaradt - ha maradt az vót az uzsonnáxa. /5 óra felé uzsonnáztak/"

V.

1. sáró

Nem használtak aratásra.

VI.

1. kasza - / rajza leírása az 1. sz mellékleten./

3/b 9 markos

10 - " -

11 - " -

80 - 110 cm

3/c " Valami vesderabhó / mázsa súlyhó / odaveri, ~~es~~ ha finom csöngése van megveszi.

Akinek igazi jó kaszája vót, az má előre megrudátzatta, a nyakrészü, meg a pengérészü, a kaszakarikát is bekötötték.
/ rud= nyakló /

Hársfábu, füzfábu x - agácfa nehéz

A kaszát ugy veszik meg, hogy lemérik, ha 50 dkg - nál nem nehezebb, és jó csöngése van, akkor jó kasza lesz.

3/e. Duna-kasza

3/e .. Tisza-kasza

Drávakasza

Hangya-kasza

4. A kasza nyele.

4/a. hársfa, füzfa,

4/b. "Bognár csináta méretre, ki hogyan, milyent rëndüt. Vót aki maga mégcsináta, és amilyen vót, olyannā kaszát.

Vót aki kisbankósat, vót aki bankó nekülit, utóbb má' mindenki bankó nekülit."

/Allmagyasságig érjen a kasza nyele./

4/c. nagybankó, kisbankó

4/d. "Csinátatták bogndrrā , vagy aki értette."

5/a. " Vót kujcsos kaszakarika, akit kujcsā szoritottak, annak nem vót éktye se."

A kaszakarika alá bőrt tettek, hogy a nyak ne vasson."

5/b. "A nagybankót a vállához vészi, ~~és~~ a tenyerét huzza végig a kaszán úgy hogy az ujjai elérgyék a kasza ormot körü."

Vágásru, a kasza járásáru állapitják meg, és igazittyák utánna a kaszát, - fűhégynek vagy torzsnak.

✱ Ha torzsnak, akkor lënt jár a kasza, ha fűhégynek akkor rajt jár a tetején. Van embër, aki nagyon hajúva szeret kaszányi, annak hégynek áll a kaszája. Mállik embër még áva szeret kaszányi annak torzsra kő hogy ájjon.

Ha még van düve, akkor kiszebbre veszik a kaszát, ha fönnál a gabona nagyobbra veszik."

6. takaró /2. sz. m. β/

csapó /3. sz. m./

bika /4. sz. m. /

VII.

1. ülő /5 sz. m./

1/a. „Erős, acélos vasból készült, vége hegyes, beverték a tuskóba/7/ teteje négyzetes-alaku, kissé domboru. /kb. tojás/ Kb. 25 cm hosszú - 5 -7 cm átmérőjű a tuskó. „Gyertyánfábu*, diófábu, szilfábu, aki adott rá az kiésztergátatta, minzt a szép kis mozsár, csak éppen hogy vót az a vége. A tuskójára még vaska-rikát huztak, hogy szét né mennyen az ütésektü, még az üllötü.”

1/b igen

álványt nem - három kévét egymásra tettek, az vót a nyél álványa.

2. kaszakaiapács /6. sz. m. /

2/a. " Olyan is vót, aminek mindégik vége lapos vót.

Ennek az élivē kaszát kalapátak, a fokává széget vertek. Keménynek kellött lenni. A kovács az elhasználódott vasmeccöbü csináta. Fölmelegedéstü köllött xx óvni, nem vót szabad a napon hagyni. Ha nagyon elverödött az éle, akkor köszörüküjön / hajtóküjön / ki szokták köszörüni."

2/b. „Kováccsal csináltatták inkább, mert a gyáriak puhák voltak nem váltak be. Nyelet maguk csináltak hozzá."

3. "Amikor egésznapokat arattak, akkor réggē, mig a többiek kötelet csináltak, déhe amig a többiek a kévét horták össze-
- akkor kalapát. Beleverte a tuskót a földbe, a tuskóba még az üllöt, elejbeüt és kalapát. *"

Vót aki ugy kalapát, hogy rajta vót a kasza a nyélén - az aláarakott három kévét.

*A kalapálószerkét /8. sz/ a vállán vagy a hóna alatt vitte-
- Kevés embernek vót.

Aki nem értett hozzá: " Vót, hogy fűrész alakra kiverte, mégtökösítette, /hullámosította/ kicsipkézte a kaszáját."

4. "Mer ēvásott."

"Mevásott a kaszám, megkő kalapáni."

5. kaszát kalapál

6. köszörüli, feni,

7. kaszakü

7/a. smirglikü

színe szerint: szürke, szürkésbarna, vörös.

Leginkább a "kaszaküjet" használták.

7/b. bótbu vették

7/c, nem

8/. tokmány /9. sz. m./

8/a. "Bótba árusították a tehénszaru, később pedig a bádogtokmányt. Ha egy tinó lőverte a szarvát, akkor abbu csináltak. Ēfürészűték, és cseréppē megpucúták."

Fából nem faragtak.

"Nem diszítették, valami gyelet esetleg faragtak rá, hogy mégismergyék a többi közül!"

"Ki elü, ki hátu, szcsinyátak hozzá horgot drótbu, avvā akasztották rá a nadrágszizjra, vagy a gatyamazzagra."

"Ha szivárgott a víz, kalaptyukru kotortak kalapzsirt, avvā kenték még. "

9." Elürü is, háturu is fenték. Kasza nyakánā kezdik a fenést, ha belü fen, akkor a bal kéz elü mēgy", és elül- hátul kérésztöző mozdulattal viszi a követ. Ha kívül akkor a bal kéz kíséri."

9/a. "Mikor nem fog, akkor megkő köszörüni, ha akkor sē akkor megkő kalapáni. Ha megvan düve a gabona, akkor többször kő köszörüni."

10. "Héba tartották, / padláson / rajt a nyélén, fölakasztották fölakasztották egy szögére. Akinek vót pajtája, ~~sz~~ fölakasztotta oda."

11. " Amég az ormátu tuggyák kalapáni addig aratnivaló a kasza. A hátulja később vásott ~~el~~ mint az eleje, és akkor abbu csinátak káosztavágó kaszát.

Ha a nyaka ~~ötör~~ik, ~~újnyakat~~ lehet rá tétetni . A nagyon vásott kaszabu lehet rá nyakat tétetni."

Ha a kasza törik el /ritka eset~~ő~~/ azt nem lehet megjavítani."

12. káosztavágó

kévevágó lányöknak kést / cséplógépnél /

dohányvágót

VIII.

1/a. rëndre vág

1/b. rávág, falára vág.

1/c. " Rëndre vágták az árpát, zabot, mer ennek száronni köllött.

Rávágták a buzát meg a rozst, mer ~~marok~~ a marokszédő hátrávā szédte a hóna alá. A rávágás jobb volt a marokszédőnek de a kaszásnak nehezebb vót. A rávágás jobb vót, mēr amikor a takaró viszi csomóra a fejeket, akkor kisebb a szemvesztéség. "

2. "Mēgnézték, hogy hun leghosszabb a gabona / magosabb/ ott csinának kötelet / lo. sz. m. / Azt a kaszás lekaszátá, a marokszédő fölszédte és csináták a kötelet. Egy marok gabonát kétfelé vettek, felét jobb , másikfelét bal kézbe. Kérésztbetették úgy, hogy a fejek alatt légyen a kereszttezés. Először egyik oldalt lehúzták a fejeket, és ~~aszalma~~ egy részével körültekerték. ~~K~~Akkor ezt a részt a hónuk alá vették, és a másik végén hajtották lē a fejeket, azt tekerték lē

szalma egy részével. Végül néhányat tekertek rajta.

Amíg a kötő, még a marokszédő csinyáta, addig a kaszás megkálapáta a kaszáját.

Amerre a fej huz / a gabona hajlása / után ának.

Bal láb elü féllépéssel a jobb előtt. Jobb kéz fogja a nagybankót, bal a kasza végét - rendszerint kiverték a kisbankót a végirü.

Mindig egy lépést vágott egy suhintásra. A marokszédő három lépéssel haladt a kaszás után, hátrálva. Így a bal lábával lép először, a jobb térdéte szedi fel a sāróvā a markot.

Amikor egész marokkāl van / jó fél öl /, akkor a végét lēüti a f földre, és lētēszi. A kötő fölvész, a kibontott kötelet alávágja a következő marok alá, beletēszi azt is ami nála van, és a kötőpáca segítségével összeköti. Ha vót olyan erős marokszédő, és gyöngé vót a kötője akkor egész kévére valót szédett a marokba és úgy tette bele a kötélbe, hogy a kötőnek csak kötni köjjön.

Az ēső kaszás után 3 lépésē mēnt a marokszédő, utána 3 lépésē a második kaszás, és így tovább. Rangsort jelentett, hogy ki vót az ēső, második kaszás, marokszédő. Mikor beleértek a jóba, akkor a gyöngé kaszások csak gyelűtek. ✗ Nēm tuttak olyan nagyot vágni, nēm bírta azērejük. ✗ Amēllik igazábu kaszát, az ēvitte a két m-t Amēllik nēm az ēgyet sē.

Rēndrevágásná csapófávā dógoztak, hogy ēgyfelé ájjon a szár, mer aszt is asztán kévébe húszták össze.

Két - három napig, ✗ ~~m~~ mēnyi volt közte a zöld, ✗ rēndēn hagyták száradni. Ezzt csak azér nēm vágták rá, mer rövid vót a szára, és nēm át még a térdin a marokszédőnek."

Összeszedésnél: „Két asszony állt két sorra. Grábláva csináltak hosszúfogú gráblát, 3 foga vót, húzták a lábukra. Amire megszédtek a markot, a kötő - aki a két sor között áll - leterítette a kötelet. Mind a kettő beletette a markot, és amíg a következőt szédtek, a kötő bekötötte.”

2/b. „Mégmutatják neki, hogy ahogyan a kaszáláskor lépégetnek, azokat a mozdulatokat végye föl. Fiatalon elszegődnek kötőnek, és ahun tisztább a gabona, ott nekiadják a kaszát és próbálgatja. A kisgyerekek már nagyon korán elkezdik a kaszálást tanulni. Ketten - hármen összeállnak és bottal utánózzák az embereket. Mikor megerősösznek / 8 - 10 éves korban elvitték őket kötelet terégetni. 10-12 éves korára már megtanul kötni. Mikor kötő, akkor megtanúgat kaszányi. Az apja mondogatja neki, hogy eszt a kezedet lejjebb tartsd, jobban hajújj még, stb. 17-18 éves korára kezd kaszányi.”

2/c. Szálak maradnak utána - "Nem vágta le csak a bakákat, a huszárokat meghagyta!"

Aki a vágás kezdeténél és végénél nagyobb tarót hagyott mint középen, annak azt mondták, hogy nem merné bekelelni sz..ni, mer összebökönne hátsófeledet! - az ilyen ember úgy kaszát, mintha árokba kaszát vóna. Ha valaki nagy tarót hagyott, azt úgy csufútták: nem annád ki részibü aratni a tarót? Aki nem nyújtja ki a karját, annak azt mongyák: ne gyelűjj; nyomás Pista! Ereszd neki eszt a kaszát!"

3. rönd

„Egy jó kaszás levágott két méter széles röndöt, egy rossz kaszás fele akkorát. Vót amikor igen nehezen vitte a kasza a rozgot, úgy montuk rá, hogy finakszérés. Főgyütt a fődbü, tüjestü csupáta ki a rozgot. Nagyon rossz vót kaszányi az olyant. Beteg vót a gabona.”

4. —

5. Elsőkaszás mégy elü. 4-5 m távolságra álltak egymástu.

Vót eset, hogy kivágta a marokszédő kezibü a sārót. Az még nem tudott jobban menni, mer fét, hogy belevággya a lábába a kaszát a kaszása. / Az az ember, aki után szédte a markot./ Először a kepešgazda állította be az embereket. Szerződést kötött v. résziesbe, v. kimondott bér: 12 méröt kap a kaszás, 8-at a kötő, 6-ot a marokszédő - az egész nyárba. Ha részesbe akkor 10-ed részt kapott az arató, és megégyezés szerint a többiek - munkások. Kepešgazda szerződést kötött az urasággal, ő járt az aratók között, ő volt a félügyelő. Megállapodás szerint mindén személyre adott zsirt, lisztet, borsót [babot], csikóborsót [apró sárga], az uraság. Birkákat vágtak, kényeret sütöttek. Vót ahun fél liter bort is adtak este mindén személynek.

Pistabácsi zsiron vette zsebórá
Avval költi föl a szégény summását
A zsebóra kityeg-kotyog a zsebbe
Azért száraz a darásmácsik teteje.

A kepešgazda is lopott, a szakácsnék is loptak, így keletkezett ez a dal. Benn a gazdaságba vótak olyan konyhák, k^epéskonyhának nevezték - vót^u benn egy keménce, sporhejt, ahun főztek. Vótak nagy ételhordó-hordók, ~~xx~~ és vót egy kocsis, aki vitte ki az ebédet.

7. őszi }
tavaszi } arpat rendrevágják, a rozsbu csinának zsuppot,
amit a következő évben arpakötélnek
használtak el.

zabot - rendrevágják

buzát }
részot } rávágják

kölest - lécaszálják - összegyűjtik

8. „Ha nagyon dütt a gabona, akkor kő kasza hegyivé főcsipkenni.

Ha nagyon gazos, a kasza sarkává kő, hogy é ne törjön a kasza nyaka.”

IX.

1. Kévébe kötve

„Csomóba csak akkor rakták, ha olyan kicsi volt a gabona, hogy nem állt még a kévében.

1/a. Mindénféle gabonát kévébe kötöttek.

1/b. „Így nem szóródott széjjé, könnyebb volt a takarulása, minden munkája, könnyebb volt csépünyi. Ha csomóba rakták - a szem is jobban észszóródott.”

1/c. „Embéremlékezett óta kévébe kötötték a gabonát a mi vidékünkön!”

2. välla /11. sz m. /

2/a. „Földött águ favéllát ismertek, de csak széna gyöttésre /gyűjtésre/ használták.”

2/b. „Bótba vettek, vásáron. Nem készítették a faluban, mert azt főzni köllött azokat az ágokat, hogy megtudgyák úgy hajlítani. Bó Bükkfábu.”

2/c. Nem vällávál szédtek össze a gabonát.

3/a. Buzáná nem vót.

Kölesné: kupac

6 kupac = petrénce

v. 8 kupac = petrénce

Szénánál : 3 -4 petrénce = 1 vontató

3/b. szénánál: bagla

10 - 12 petrénce = 1 bagla /boglya/

1 bagla ~~x~~ = 1 kocsi

3/c. ~~x~~ —

4. —

4/a. —

4/b. —

X.

1. Marokszédés

2/a. „3 - 4 lépéssel a kaszás után halad, háttal a kaszásnak.

Először a bal lábával lép, a jobbat húzza utána.

Jobb kezében van a sāró, a sāróvā megfogja a kasza által lévőgott gabona - csomót, és a bal hóna alá göngyöli, úgy, hogy kb. a gabona szárának felénél fogja, és a gabona feje előtte van, a töve hátul. Amikor összegyűtt egy jó marokká - fél kéve - akkor lētette a fődre. Gyűtt a kötő az a hóna alá fogta. Kicsavarta a kötelet, lévőgta a fődre, a marokszédő a következő markot beletette, a kötő rátette ami nála volt, és a kötőpácává bekötötte.”

2/c. „A rendrevágott gabonából kévét kötöttek. /Ném szédtek össze kötetlenül./

Kaszás aratásná, ~~x~~ ha a gabonát rendrevágták, akkor 2-3 nap múlva szédtek össze. Ez nem marokszédés volt, erre azt mondták, hogy pl.;+ „Mégünk árpát huzni.”

Két asszony / lány / haladt két röndön. Bal lábával csusztatta a rönd alatt, erre húzta rá a gráblávā a gabonát. Ezt állva csináta. Amikor lēt egy fé marok, lēhajalt, és a gráblávā, még a kezévé át fogta és a kötő által

a két rőnd közé lőterített kötélbe tette. A másik soron haladó huzó szintén beletette. A kötő összekötötte, de itt nem pásává, ~~me~~ mer' a kötelet kiódozták /kikötötték/ amikor cséputék, és a kötelet fölhasznáták a csútkötésné is. /kukorica/"

2/d. „Nem tér el sémiben az egyes gabonafajták marokszédési módja.”

3.

3/a sāró /12. sz. m./

3/b. csak sārót használának.

3/c. grábla /13. sz. m. /

„Maguk készítették, nem diszítették. Abban különbözik a gazdaságban használatos kishereblyétől, hogy ennek 3 foga van, az annak pedig 9-lo, és rövidebbek a fogai.

4.

4/a. marok 2 marok ad egy kévét

4/b. -

4/c. -

4/d. marok

4/e. marok

4/f. „Nem - hónalj - nem ismerik, illetőleg a szőlőművelésnél a szőlőlevél mellett kinövő hajtást nevezik hónajjnak.”

5. kötél

5/a. árpát, zabot zsuppkötélbe

„Kézzel cséputt rozsból zsuppot csináltak, zsuppkötélbe kötötték. Kisnövésű búzát, tavaszibuzát kötöttek bele a zsuppkötélbe. Szép búzabu, rozsbu, magabu csináltak kötelet.

Kötélcsinálásnál, ami apróbb volt, amiből nem csináltak kötelet, a kimaradó gabona: kötélhányás

kuszma

Tarógráblálás után visszamaradt gabona szintén kuszma ,

uradalomba' pacsingnak is mondták.

Ha nagyon szép fejes volt a buza, akkor úgy is csináltak kötelet, hogy nem csavarták bele a fejet. Onnan a kötélhányásbu vettek 7-8 szálat, azzal a fejek alatt körülcsavarták a többi részt belecsavarták kötélnak. Így a fej nem került bele a kötélnébe - így nem szóródott el annyira a szem.

Szálábakötés = ha a rozs olyan szép nagy volt, hogy elérte a 2 métert, akkor úgy is kötöttek, hogy a kötő a rendrű fővett egy marokká, lététe, a marokszédő beleszédte a markot, és bekötötték. Ez azért volt jó, mer nem köllött kötelet csinálni."

5/b. u. a.

5/c. Kötelet csinál

6.

6/a. Ezt a kötélcsonálást nem ismerték.

6/b. nincs külön neve

6/c. nem alkalmazták

6/d.

7. Gépet nem használtak, mindig kézzel csináltak a kötelet.

7/b. —

7/c. —

8. kötelet teréget

9. kéve

"Mérete szerint kisebb, nagyobb kéve. 2-3-4- stb. markos kévét nem ismertek, mindig 2 markot kötöttek egy kévéből. Marokszédőkként változott a kévék mérete. Ha erősebb volt a marokszédő nagyobb volt a kéve."

9/a nem

10. kötőbot, kötőpáca

Ném diszítették. Vót mazzagja, munka után a mazzaggá fogva kötöt-
ték föl a kötélhúzó gurtnira. / 3 ujjnyi széles, spárgából
fonták, boltban lehetett venni. / Káosztapalántát ütetni haszná-
ták még.

Kötőpácává főmarkúta a markot, beletette a kötélbe, a marokszé-
dő a másik markot beletette, addig a kötőpácát beleszúrta a
szómába összefogta a kötél két végét, megtekerte, beleillesztette
a kötőbotot, égyet csavart rájta, körücsavarta, és aláfordította
a bunkót. "

11. ném használták

12. ném

12/a. ném

13. kévét köt

13/a. „A kévét 2/3-al a tüje felü kötik. Két rész marad el a fej
felü, 1 a tüje felü.”

13/b. Férfiak is, nők is végzik a kévékötést, de inkább férfiak.

13/c. Árpáná ném kötöttek kötőpácává csak megtekerték a kötelet,
és aládugták a kötél alá a végét.

XI.

nincs előkészület

1. —

2. —

3. ném

4. Ezt a kéverakási módot ném ismerik.

máglya = amikor az árpábu 9-13 kévét raktak keresztbe, eza

kis kereszt = máglya /15. sz. m./

5. —

6. —

7. kiskérészt, vagy máglya, csak árpáná

7/a. állandó, árpa szára rövid,

Nagy kévét szoktak kötni, és ha 4-5 magasságba felrakták volna, ~~xx~~ lefordult volna a tetje.

8. ~~xx~~—

9. 17-~~es~~es kérészt

Először kévét létéstzi a földre, a másodikat vele szembe, de a fejet rá az első fejére. Kérésztbe a 3. kévét, szembe a negyedikét, hogy a fejek a fejre kerüljenek. Ezt 4-szer megismételték, ~~x~~ egyet a tetejére tettek /pap — mindig a legnagyobb kévét válaszották papnak./ A pap lészorította, takarította a fejeket. 8-10 - kérészt egymás mellé /egy sorba/ rakva = kepesor / 1 kepesor kb. egy kocsira fér rá./

18-as kérészt abban különbözik a 17-estől, hogy alul egy kévét megtörtek, földre került a szár, fölül a fej — így az alsó kéve feje sem került a földre.

XII.

1. asókéve

2. vállak

3. pap

4. kepesor

4/a. kepesköröszt

„Akinek sok földgye vót, és eladta zóden, ~~xx~~ és amikor arattak, és összerakták a kérésztéket, akkor a gazda minden tizediket egy zód ágga meggyelüte, /tizedrészt vót az aratóé/ az lett az aratóé.”

5. —

6. nem alkalmazták

6/a. —

7. kepe /16. sz. m./

„Ha egy hódon vót hat kepe, akkor má' jó' vót a termés.

1 kérésztre is mondták, hogy kepe

Áztag $\equiv$ 6 kérészt "

8. kepézés

„Az eső kötő kidobáta az utat, a kepesornak. "

8/a. „Kötők, marokszedők összehordták a kévét úgy, hogy kihagyták a kérésztnek a helyet, tövivel szembe rakták.

Ha a kaszások párosává rakták, akkor mindenkinek vót két válla, azt rakta, ha négyen rakták, akkor mindenkinek vót egy válla. Vigyázni köllött, hogy a fejek jó takarójának,

hogy a fejek egymásra ráérjenek, hogy kössön - lé nē

bojjon, be nē ázzon. Vót úgy, hogy a papot lēkötötték. A két vállkévéből vettek föl egy-egy marokká, és a papkéve tetején összekötötték.

De ezt nem mindig csináták, mer ha négy szél vót, lēvitte a tetejét, de ha nem kötötték lē a papkévét, akkor csak a papkévét vitte lē a vihar. "

XIII.

1. kuszma, pacsing, kaparék

„Mégünk pacsingot szénni"

2. tārógrábla /17. sz. m./

3. tārógráblálás

3/a. „Ha esős üdő van, és vizes a gabona, nem lehet aratni. "

3/b. Gyerék, öregembēr - egy személy, aki nélkülözhető az aratásnál.

3/c. Lóval húzott grábláló géppē .

3/d. „Húzni köll a gráblát, amikor megtellik a foga, akkor föl köll emēni. Ott marad a földön a kuszma. A következő sor^{ok} há

mindig ott köll fölemēni ahum az ēsōné, és akkor sorba' vót az összeszedésné."

3/e., Összeszedik sāróvā jó szorosán, és kévébe kötik.

Ugyanúgy mint a kévét /árpa/ olyan kötélle. "

3/f. Takarulásakor bevitték a gabonávā együtt, és azt is kicsé-
püték.

4. —

4/a. nem jártak

4/b. —

4/c. —

4/d. —

5. Lēfogyott az aratás.

"Hála isten, megszabadútunk."

XIV.

1/a. —

1/b. —

1/c. —

2.

2/a. kaszás

2/b. —

2/c. 17 éves korban.

18-19 éves korban.

"Igen. Ezután férfiszamba vették. Vót olyan eset, hogy még is nősüt, mégse' tudott böcsületēsen kaszáni. Pláne kalapá-
ni nem. "

2/d. marokszédő

15-16 éves lányok attól függően, hogy milyen erősek vótak.

2/e. —

2/f. kötő

2/g. nēm

3. 3 embēr

kaszás	}	1 kaszaerő
marokszédő		
kötő		

3/a. „Rēggē, harmattā készítik a kötelet.

Kötő köti be a kötelet. ”

XV.

1/a. „Ha valaki nagyon ēmaradt az aratásba, akkor szomszédok barátok ēmentek segíteni neki. Egy másik alkalommā még amikor az vót ēmaradva valamibe, akkor ez segített neki. ”

1/b. „A papnak vót 100 hódná több fődgye. Aratóbanda aratott neki.

A tanító fődgye ki vót adva bérbe. ”

1/c. „Nēm vót még. Mer körülöttünk sok vót a nagygazdaság, és mijáncs birt az a fijsatal, mindigárt ēlmēnt képesaratónak, és csak akkor gyüttek meg, ha vége vót az aratásnak. ”

2. summás

2/a. A summás 40 napra szörződött, és mindēn munkát el kölött látnyi abba a 40 napba.

Kaszás bére: 15 q/ fele buza, fele rozs

Kötő bére: 12 q " "

marokszédő " 8 q " "

nēm

2/b. „Nēm vót még újjabban. 45-ben kiosztották a fődeket, akkor má nēm köllött summás. ”

2/c. „Ahun több testvér vót egy családná, és a szülők el tudták végezni az 1-2 holdat, ami vót nekik. Vagy akinek nēm vót fődgye. ”

3. —

"Ha aratóbandába dógózott valaki a banda együtt kapta még a lisztet, borsót, rizst, zsírt és együtt főztek nekik.

A husér /vágta birkát st.b., külön köllött valamit dógózni. Pl. lëkaszáni a bükkönyt."

3/a. Fél liter bor minden nap.

"Szappanru nem tudok."

4. részes arató

4/a. részes

"Adtak ki földet aratni a 10. kërésztért. 10-ed, 11-ed részért.

A takarmányok betakarítása. Ez benn vót az aratási szörzödésbe. Husér lëkaszáta a bükkönyt."

4/c. "gazdaságná szëmbe,
kiszgazdáná kërésztbe.

Szómát nem adtak."

4/d., Nincstelen, és a nagycsaládok gyerëkei. Részeskukoricát, krumplit, répát, vadút, férfiak aratás után émëntek árkot mecceni, télén nádót vágni."

4/e. változott

4/f. "Nëm vót lëdógozás.

Vót szokásban a kölcsön. Sőt olyan is vót, hogy a gazdaság előlegét adott."

4/g. 25

4/h. Má' télén

A szörzödésüket is má' télén szokták csináni.

4/i. igën

Sőt, a jegyzőségen, hivatalos helyën iratták alá.

4/j. Ném vót férfi a házná, de azok inkább kiadták tizedébü.

5. pénzés arató

Ha a gazdának az aratómunkását betegség vagy máségyéb lēfog-
lalta.

5/a. —

6. marokszédő

6/a. —

7. gazda

8. Innen mēntek ē máshová aratni.

9. Vityára, Gárdonyba, Somogyvárra, Pamukra, Fajszra, Pusztabē-
rénybe, Pusztaszentgyörgyre, Csisztára, Buzsákra, az
uradalomba.

Égyik helyēn részibü, másik helyēn tizedibü, harmadik helyēn
negyven naponan.

Télēn megkötötték a szörzödést. Mikor gyütt az üdő, akkor
a kepegszázda szót nekik, hogy mikor kő menni. Mindig ki vót
nekik üritve egy istáló, alommā jó bealmuva és ott vót a
szállás.

Egész hétēn[†] ~~h~~ógóztak, szombaton este hazagyütték, és vasár-
nap má' szédélőzköttek, köllött visszamēnni. Kb. 1925-ben
akik Bērénybē arattak nēm kaptak ott reggelit. Akkor hazur^u
mindēn rēggē vitték^u utánnuk. Ha csak ē' kis kává vót, még k
kenyér, akkor is ēvitték, mer aki után nēm mēntek, az bānkó-
dott. Kisebb testvér, öregmama szokta vinni, má' hajná\ba'
elindúttak.

Mindēn második lány vitte a bádógtálat, mer hatan ēttek egy
tálbu. Munka után ēmēntek a váluta megmosakodni.

Amikor vége vót az aratásnak, bandába' gyütték hazá, nótaszó-
vā.

Cséplés után, amikor a gazdaság hozta haza a részt, akkor nagyon örültek. Mind megrészesítették a bérésüket, még a kocsisokat." /Itatták őket./"

10. „A fönnálló gabonán állt. Ha vastag vót a gabona többet, ha vékony kevesebbet. Kb. 25-30 köröszt. ”

XVI.

1. aratók

1/a. 60-66

20 kaszaerő

1/b. „Nincstelenék, nagycsádokná, akik fölöslegések vótak az ott-huni aratásná. ”

1/c. „Örüt a képešgazda, ha kapott munkást. Ha valaki rosszú dógó-zott, következő évbe' nem irták be. Émént egy másikhó. Ném állan-dóak a bandák. ”

Vót külön szakács.

2. képešgazda

2/a. „Ném árúták é. Éméntek az urasághó mappszámba.

Igen. Ném a képešgazda szervezte a munkát. Vót munkás-gazda is.

Harmados kukoricát kaptak az aratók. ”

3. —

4. Télen megcsináták az aratási szerződést.

5.

6.

7. A marokszédő is aláírta a szerződést előrtáe megégyeztek a fizetségbe!

7/a. —

7/b. —

8. „Mérésné szoktak pörüni.

Búcsú /nagyasszony/ másnapján Csisztán masináltak. Át a búcsú, és kiröndülték őket masináni. Elindútak, de beméntek a Bégézihő /kocsma/ és ott masináltak egész nap, táncútak, danútak, jó mégpirongatták őket. "

8/a. —

XVII.

" Férfiak: Házilag szütt üng, gatya kendérvászonbu, a gatya mazzagā vólt főkötve. Rossz bakancs, rossz cipő, vagy bocskor vót a lábukon, de vót aki mezitláb aratott.

Bocskor: Torokba'levágták a csizmaszárt a fejrü. Ebontották, kihuzták belüle a bélést. Mazzagā kötötték fő. Szépen fő tudták tekerni.+Rossz kalap.

Nők: Vászónrékli

āsószoknya - dugara /mégföstötték kékre, sárgára vörösre/
Kötény

A kezükre mint a kabátüjj olyant vártak, hogy ne törzje föl a szóma. Bocskor, vagy bakancs, vagy rossz cipő.

Kendővē bekötötték a fejüket. "

XVIII.

1.

a; Kaszát, főszerévē a takaróvāk, kalapácsot, ült, tuskót, tokmányt kaszaküvé.

b; sāró

c; -

d; -

e; tārógrábla, sāró

2. " Butykoskorsót - vizeskorsót, tarisznyát a szérszámokkāl, rēggelirevalót: vöröshajmát, fokhajmát, vót, hogy a hajma

vót a fő étel~~r~~ kényeret, szalonnát.

A bocskor benne vót a tarisznyába, és azt csak akkor húzták fő amikor nekiláttak aratnyi.

Fehérnépekné vót, hogy leöntötte a kényeret~~x~~ vízzel, vitt ekis cukrot, hüvelykujnyit, azt rászórta a kényerre és úgy ette meg. Ha nem vót otthon öreg, aki vigyázzon a gyerekre, akkor e köllött vinni a kicsi gyereket is.

A pólyába tettek egy kis szómat, rá ekis rongyot, belefektették a gyereket. Vót ekis dunyhája, amibe kevés vót a toll, azt rátették, aztán mazzaggá lekötözték a pólyához. A csapáson törtek egy ágot, azt leszúrták a földbe, az vót az árnyékadó. Cumi nem vót, hanem megrágták a kényeret cukorra, belekötötték ekis rongyba, hagytak neki végét, hogy le ne tudja nyēni, azt tették a szájába. Ha elaludt, jó vót, ha nem, vót úgy, hogy sírt, amíg kiérték a rőndön. Hát így vót, nem ám mint most! Pólya/18. sz. m./

3. Az aratók mindig a saját lábukon mentek ki.

4. Abba az esetben mentek kocsin, ha árpát vagy zabot mentek kötnyi, mer' akkor az itthon csinát kötelet kocsivā köllött kivinnyi. De akkor is hazahajtották a lovakat, mer' nem áhattak egész nap a forró napon.

A kaszanyél a kaszás vállán, a kasz^hhégnyivē ódalt, a takaró még háttu. Ha beért az ember a kukoricába, vagy a szőlőbe, akkor még köllött fordítani, mer' megakadt. A marokszédő a sārónyelet fogva vitte a kezébe a sārót. Vót úgyis, hogy a kötő vitte a tarisznyába, és a marokszédő a korsót vitte.

A gazdaságba, ahun messze vót a táblátu a kut, akkor vittek ki lajtba vizet, és onnan horta a lány. Ott vót vízfordó. A kisgazdákná nem vót vízfordó, azok addig ittak, amíg vót a korsóba. Ha éfogyott, akkor nem ittak, csak débe mentek é vizér. "

5. „Összekötözték kévüket, csomókat raktak belüle, és annak a kús-sibe rakták a holmit.

Amig éttek a kaszát a marok alá tették, hogy nē süsse a nap.“

XIV.

1. „- Az én üdömbe hazagyüttek. De az én elődeim beszélték arru hogy ük nem gyüttek haza.

- Éterítették a léaratott gabonát, és azon aluttak.

- 4-kor, de má' rëndésen utba vannak, az ügyesebbgye még má' ott van.

- Kötelet csinának.

- Minután mégcsináták a kötelet.

- ~~ka~~ Kenyeret, hajmát.

- Débe, amikor odaért az ebédfordó

- Hazuru hozzák az ebédét.

- Ilyenrü nem tudok.

- Vót olyan, aki 2 óráig, vótak olyanok akik csak fuják ékicsit azután má' mentek is.

- Uzsonnatájba' anyit szoktak, hogyha maradt ékis ebédmaradék akkor azt lēűtek, megétték. ~~a~~ De nem mindénki.

- Ha vót fa a közelbe, akkor az árnyékban, ha nem akkor a kepe mellé, lēterítették a fősőszoknyát, és rádűtek ékicsit.

A férfiak akévére, vagy ha vót kabátjuk, arra.

- 5 óra tájba! Attu függ, hogy mikor végeznek, akkor uzsonnáz-

nak, és úgy mennék képezni.

- Kötelet vernek, asztán reggeli, reggelitől délig, déltől uzsonnáig aratnak. Uzsonna után összehorták a kévét.

Ha nem vót otthun sënki, akkor a marokszédő asszony hazamént vacsorázt főzni. Ha nem ment haza, akkor az is huszkotta össze a kévét, a férfiak még képeztek.

Ha végeztek a képezéssē, akkor hazaméntek. Ha 10 órakor végeztek, akkor 10 órakor végeztek, mentek haza.

- Addig, amig lē nem fogy.

Míg ē nem vásik a kasza, akkor megköszörülik, débe'kalapának, és tovább kaszának, amig lē nem fogy.

- Amég lē van kaszáva, az utolsó rënd végéig.

- Ha hárman vannak akkor a harmadik köti utánnük, ha ketten akkor amikor végeztek egy pásztávā /4-5 rënd/ akkor kötök.

- Amikor fölhőt láttak valahunnan, akkor: na dobgyuk is össze, mer hátha széjjēl ér benünket.

Amikor az összes fő vót kötve, és össze vót hordva.

- Amikor lévőgzik az aratást akkor gereblyéznek.

- Amikor nem jó visz akkor megfenik. Rëndesen reggē még débe kalapának. "

2

" - Nēm

- Van akkorā egy kiürített istáló, ott aludtak.

- 3-kor, kötletcsinyáni nekiátak.

- Kötelet.

- 8 óra körü'

- Utóbbi időkben vittek nekik ekis kávét, kényérre.

Vagy ekis paprikáskrumplit, valami gyümöcsfélét is vittek nekik.

- Mikor odaér az ebédhordó kocsi.

Reggeli

- Van nekik konyhájuk ott főznek nekik, onnan viszik ki a fődre az ebédet.
- Nem főztek a mezőn.
- Még a kaszások megkalapának.
- Uzsonnakor, vagy ha esik az eső, akkor bemennek valami födél alá.
- Ledűnek egy kévére.
- 5 óra körü, ékis maradékot kényeret, ómát éttek.
- Kötélcsinyálás, aratás, összehordás, összerakás.
- 5-6 óráig
- Amég van lékaszát gabona.
- Mingyá a marokszédő után.
- Este, miután összehordták.
- A gazdaságba' van lóhuzó gereble, amiután összerakták a a kérésztékt^e, akkor gerebléznek, a gyöngébb marokszédők még emēnek pacsingot szēnni.
- Amikor ēvāsik, akkor mégfenik, rēggē, még débe megkalapálják. "

XX.

1. Vékába belepakuták az ételt.

2 Baromfit vágta, hútlevest, még pörküttet főztek, Krumplit vagy nokédlt /galuskát/ csináltak hozzá. Sütöttek kalácsot vagy pogácsát.

Cseréppohár / zománcos kb. 3-4 l-es/ vót a leveses pohár.

Másik pohárba pörküttet. Egy tálba a nokédlt. Szakásztóruhába a pogácsát vagy tányérba a palacsintát. Egy bádog tállāl lēfödték - abbu éttek, Mindig vittek annyi kanalat, ahányan vótak. A véka lē vót egy ruhávā takarva. A ruhára lépakutak, főfordították a vékát, rátették a gátat, bele-

öntötték a levest. Közűt^uték, és úgy ettek."

4. Uraságná:

"Vót vízⁱhordó, lajtba kivitték^á fődre, és a vízⁱhordó kannába horta széjjē.

Az urasg^á vitte ki lajt^a.

Kisgazdáná: Cserépkorsóba vitték ki."

4/b. Csk^a a módosabbakná ittak pálinkát.

Kommen^{ci}cióba^z nem vót^u pálinka.

Aratópálinka gyöng^e vót^u.

Hajnāba fēdecit.

"Ha kevés orvosság, ha sok betegség"

XXI.

1. hazamēnnek

2. —

3. Üres istálóba vittek szómát, és azon aludtak.

4. Fejük alatt. Ráfeküdtek a szómára. Ha vót^u olyan kert, akkor fēreeső helyre lēdobták, ahun nem tett kárt."

XXII.

1. "Hálát adunk nekéd istenünk, hogy mégérhettük ezt a napot!"

2. "Nem tudok róla."

3. Péntéken nem kesz^ztek aratni, mer aszonták, hogy szerēncsētlen a péntēki nap.

4. —

5. —

6. Amikor ēkeszték, ha többet nem, annyit mō^dtak, hogy Jézus segít^{sz}!

Na édes Jézusom, ki az ég madarait is táplálod, nekünk is táplálásunkra mégrēndēlted ezt a szép termést, engedd, hogy

erőbe' egészségbe', mindem bajtu megóvva' csűrbe gyűjthessük!"

7. esőkaszás. —

8. Léverték a takarót a másik kaszáru, és fordítva tették rá.

Bekötötték Malakinek a tarisznyáját, úgy, hogy nem tudta kiódani. "

9. —

10. —

11. —

12. Beköti a kérébe.

13. —

14. —

"Nem rendeztek arató ünnepét paraszti gazdaságba!"

15. /Csak a dalok szövegét tudtam összegyűjteni./

Mégérött már a buza kalásza
Kihajlik a buzsáki csapásra
Kilenc barna legények aratják
Babájukkal körösztbe rakattják.

— • —

Már minánkunk lékaszálták az~~az~~ árpát
Elvágták a kispacsirta jobb szárnyát
Búsul szegény búsul a szárnya után
Én is búsulok a szeretőm után.

— • —

Né menj babám a tarlóra
Gyöngé vagy még a sarlóra
Mert elvágod picí kezed
Ki süt nekünk jó kényeret.

— • —

Gazda lészék, telkesgazda ha mondom

Az ekére, magvetőkre lész gondom.
Kinn a kaszás csiszi - csoszi köszörül
Néz a napra, néz az égre úgy örül.

Verjed verjed ki~~z~~ fürjecském a nótám
Nyergeklve vár aranyszőrű paripám
Zöld a vetés aranyszünű kalással
Vig muzsika vig muzsika a pitypalangtty szólása. /fürj/

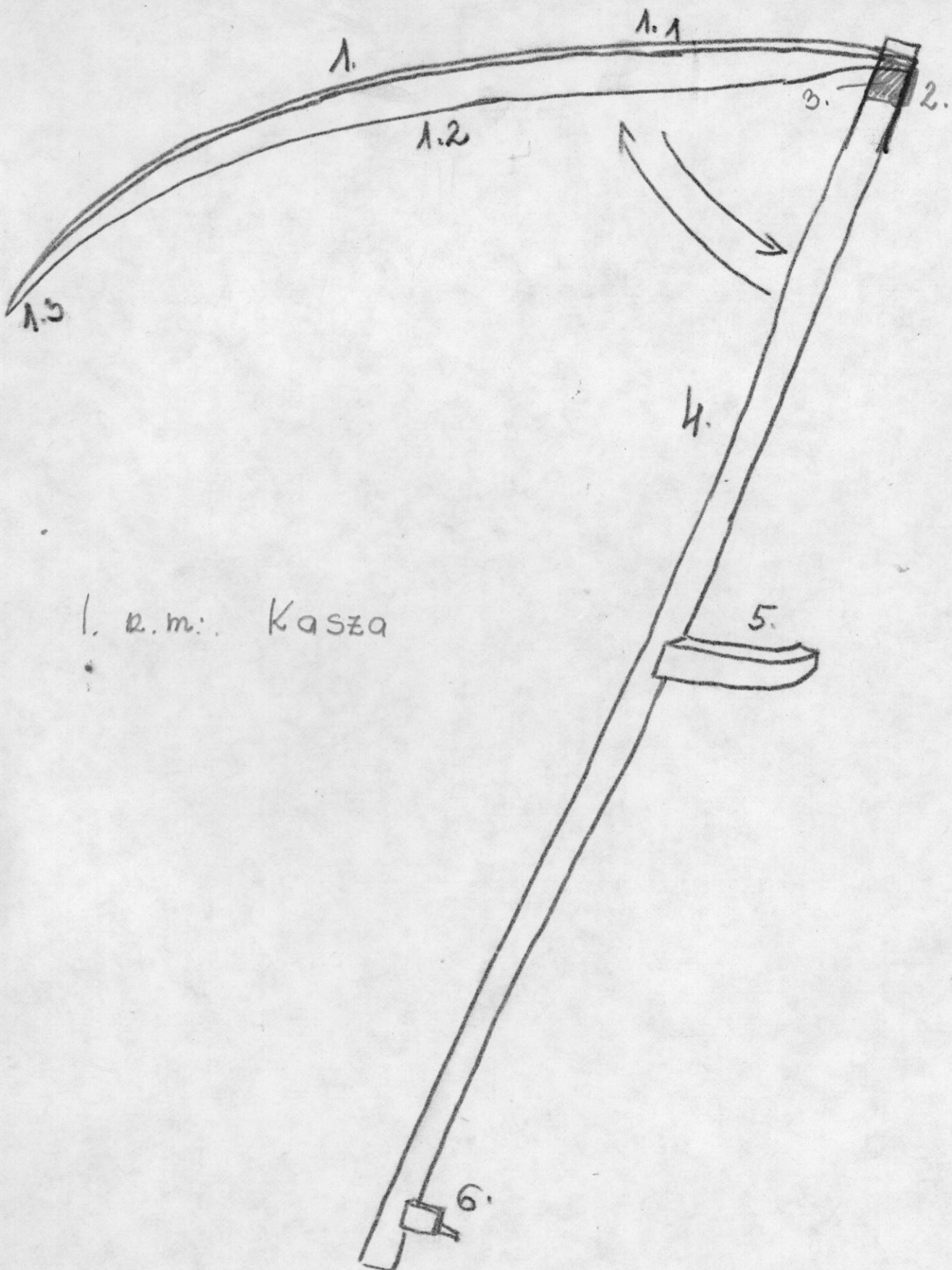
- . -

A~~t~~ buzsáki lipisen - laponon
Buza terem bokrosan, bokrosan
Kilenc barna kislányok aratják
Babájukkal körösztbe rakatják.

- . -

Hajnal hasad, harmat esik
Munkálkodjunk sötét estig
A lány legény hadd izzadjon
A buzaszál hadd ropogjon
Sáró alá még van növe
Piroslik a szem belőle
Hull a marok hosszabb a sor
Majd alhatunk karácsonykor
Édes hazám boldog ország
A jóisten de jó hozzánk
Amit szemünk szüvünk kíván
Bóven terem halmán sikján. ? / vers /

l. r. m.: Kasza

1. penge, 1.1. orma, 1.2. éle, 1.3. hegye, 2. nyak
3. kaszakarika, 4. nyél, 5. nagybankó, 6. kisbankó.

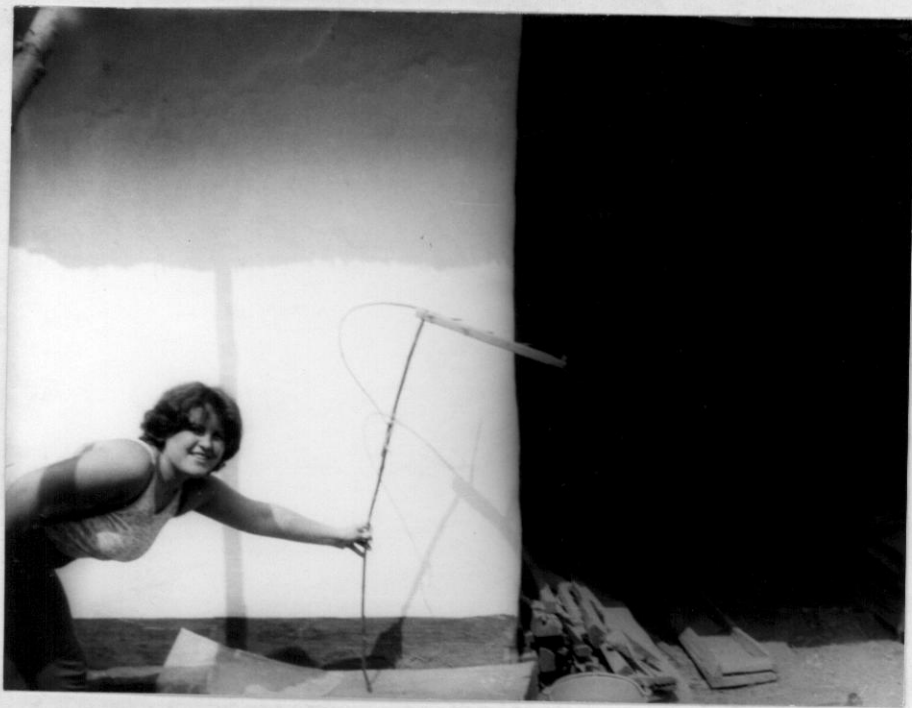
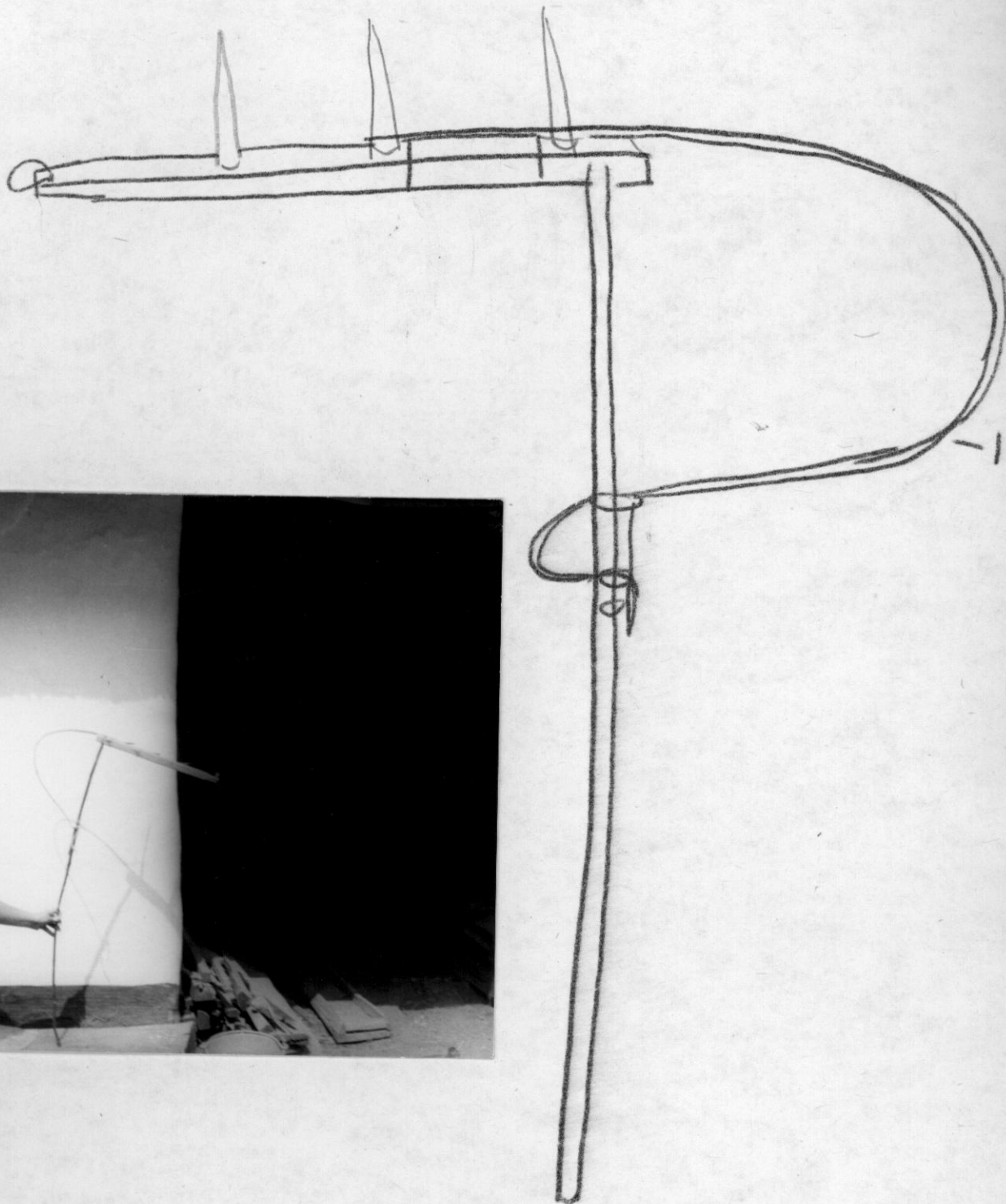
1/a.

1. kasza
2. kőpáca
3. tokmány

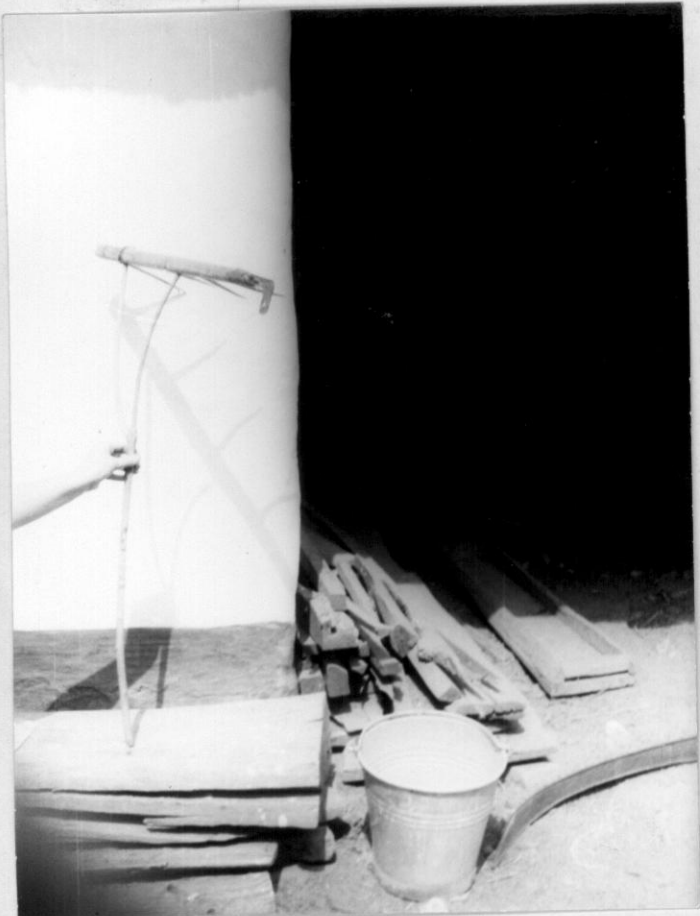
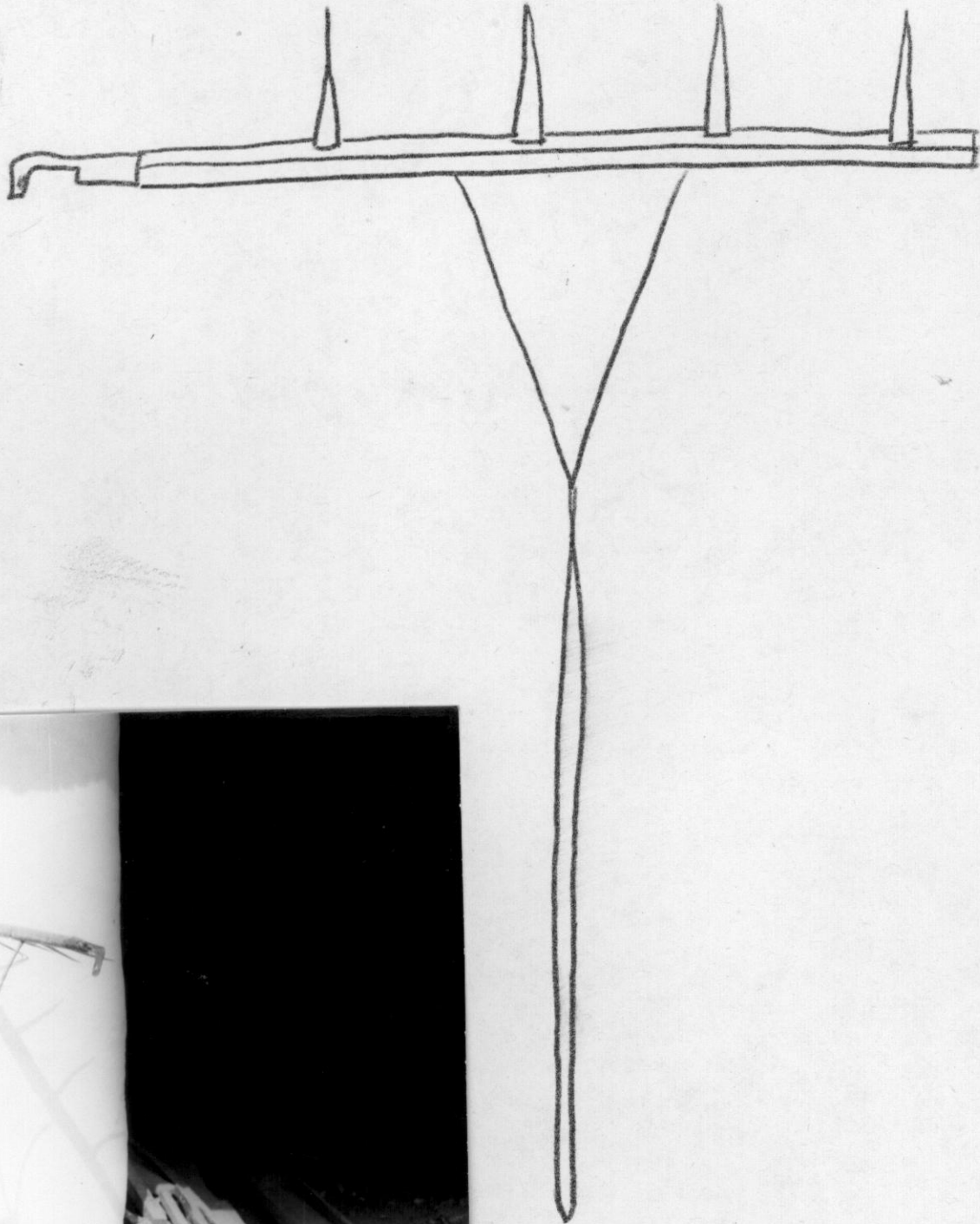

2. 12. m. Takard

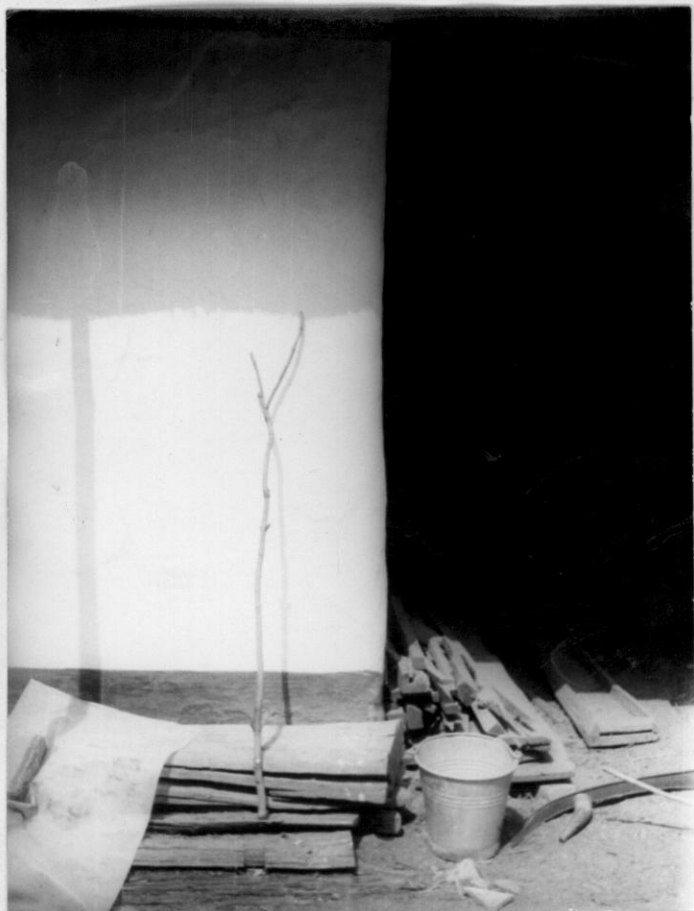
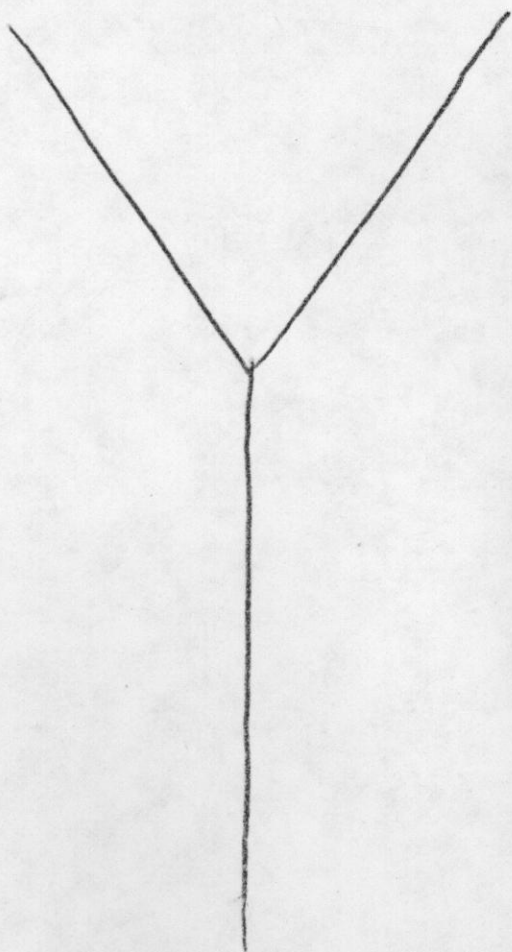
1. Fűrfaerő / akkor eükes.
ha nagy a gabona, /

3. a.m.: Crapo

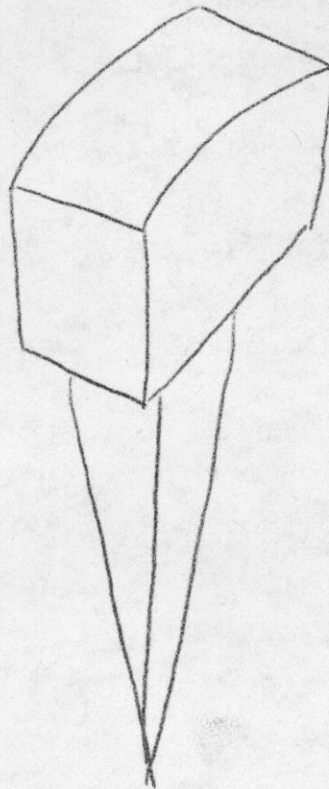
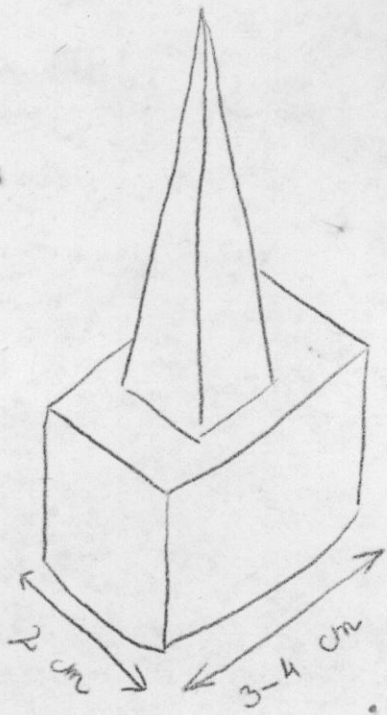
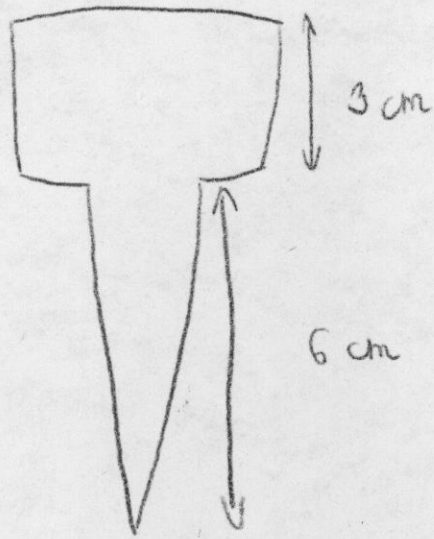

S. S. m.: Bika ....

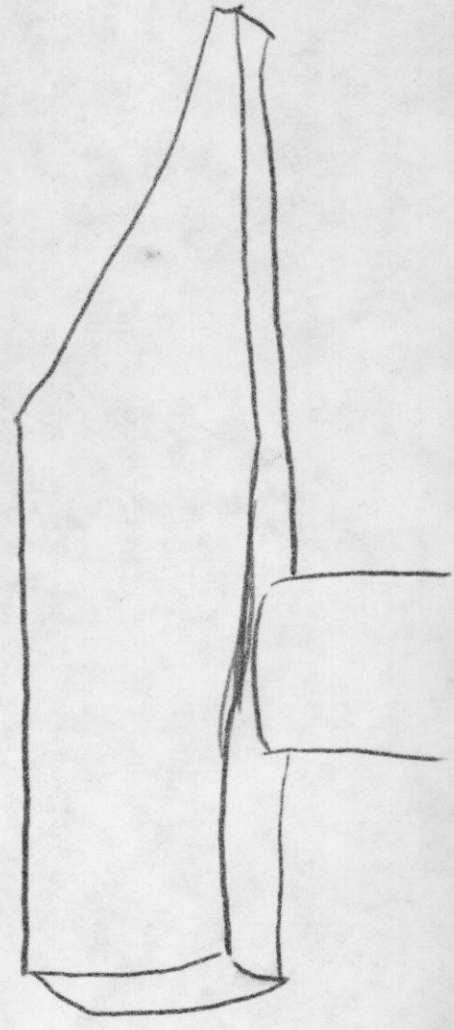
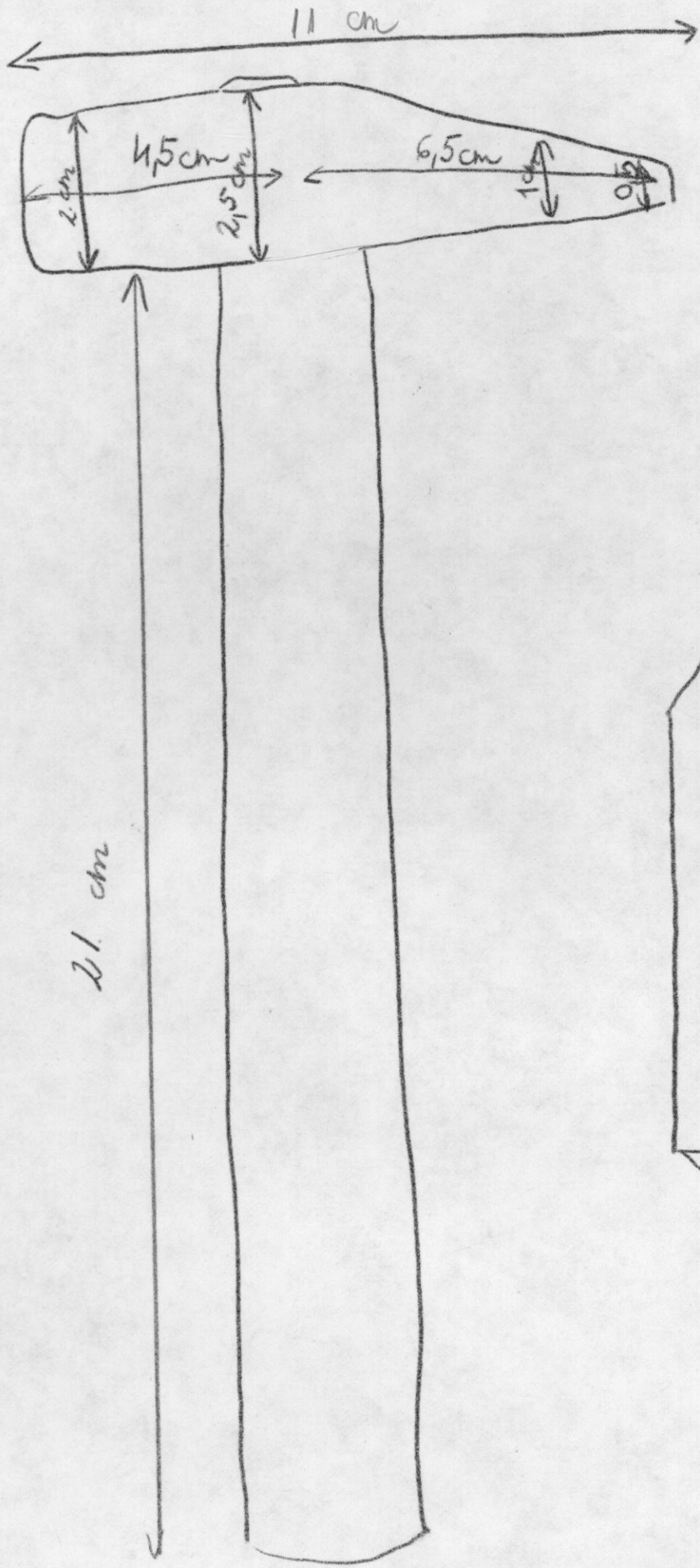
... és ahogy használták.

5. Uldö

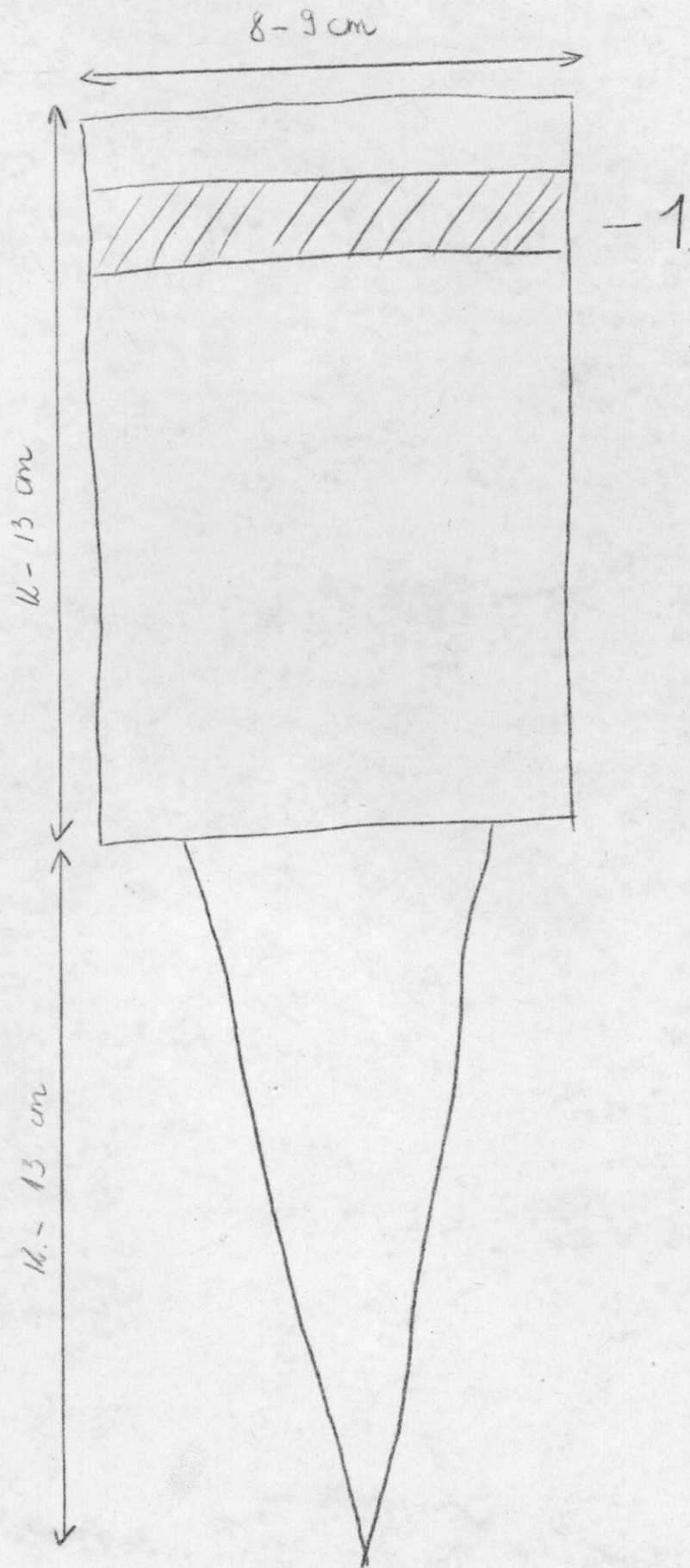

6. н.м.: Камскалэп'а

7. sz. m.: Tuskó

1. Vasban ka.

7./a.

... ahogy a kötő a tusköt és a kalapácsot vitte.

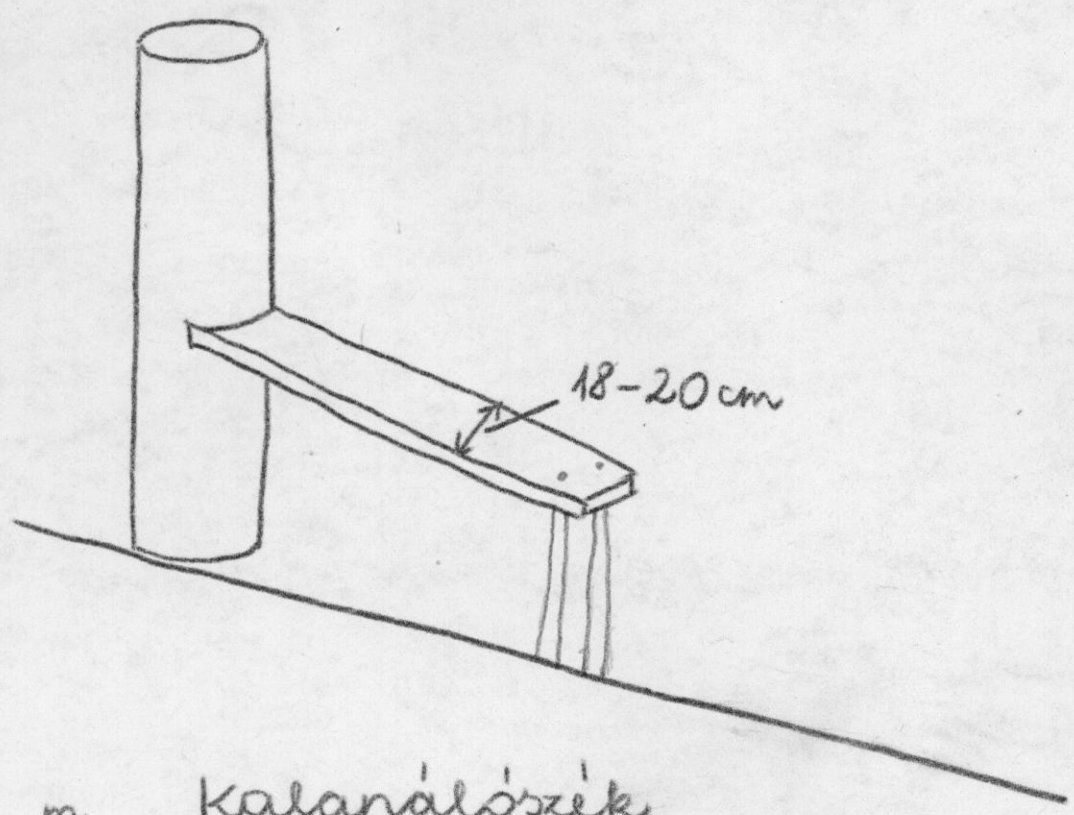
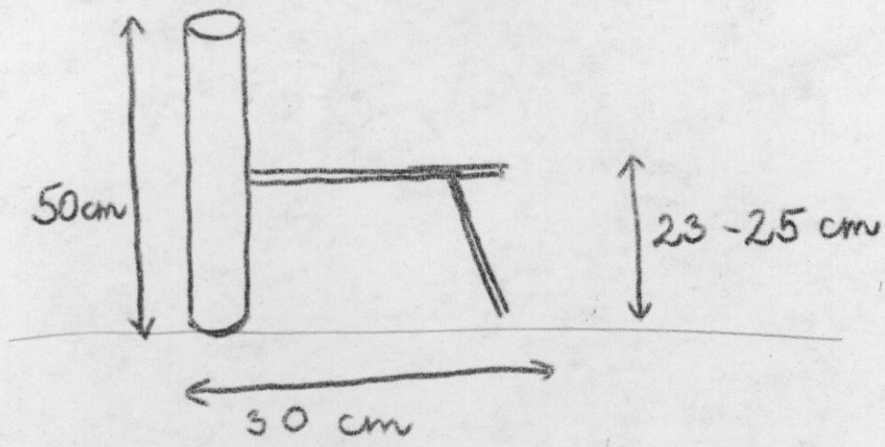

kalapács, bánd tuskó

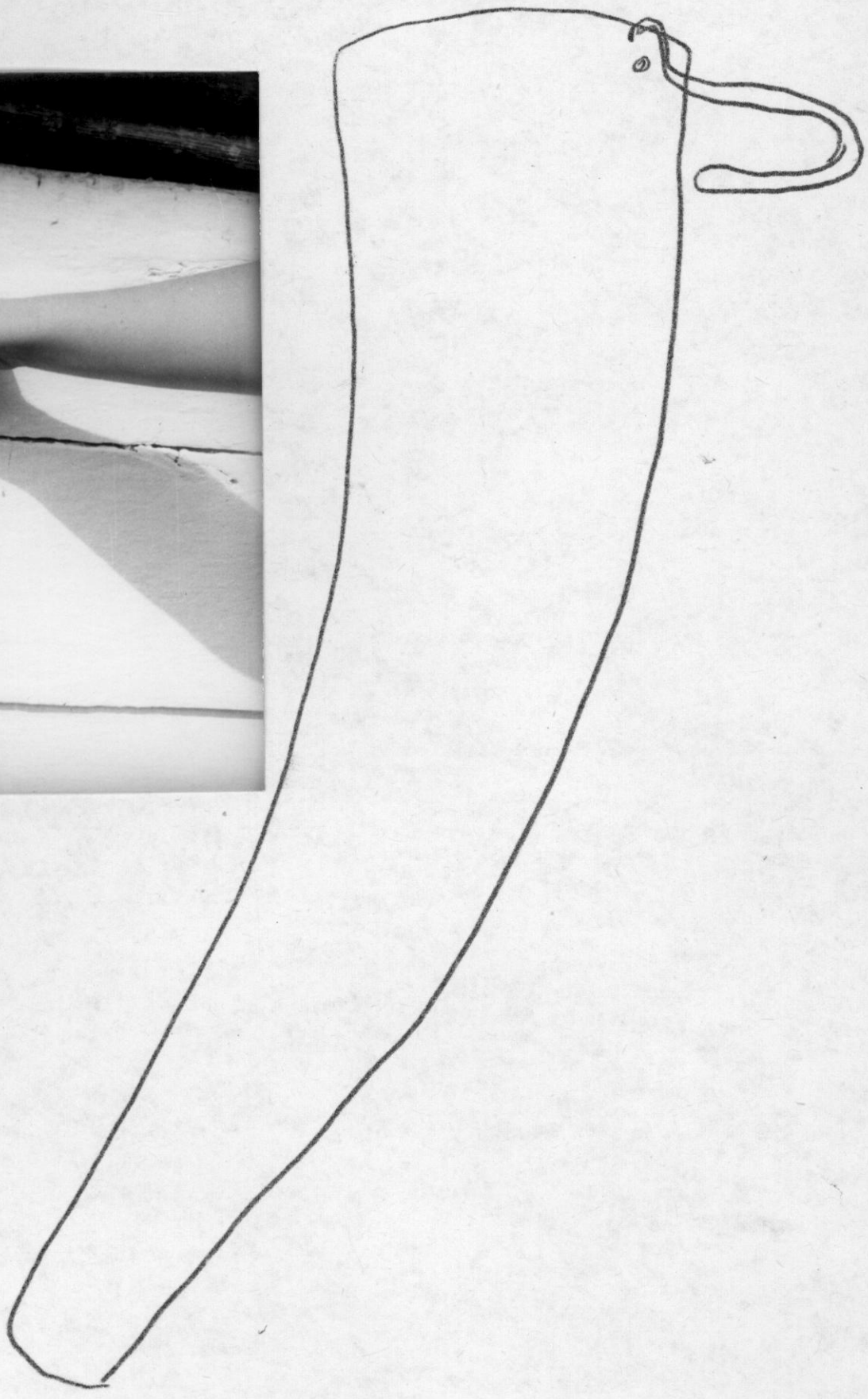
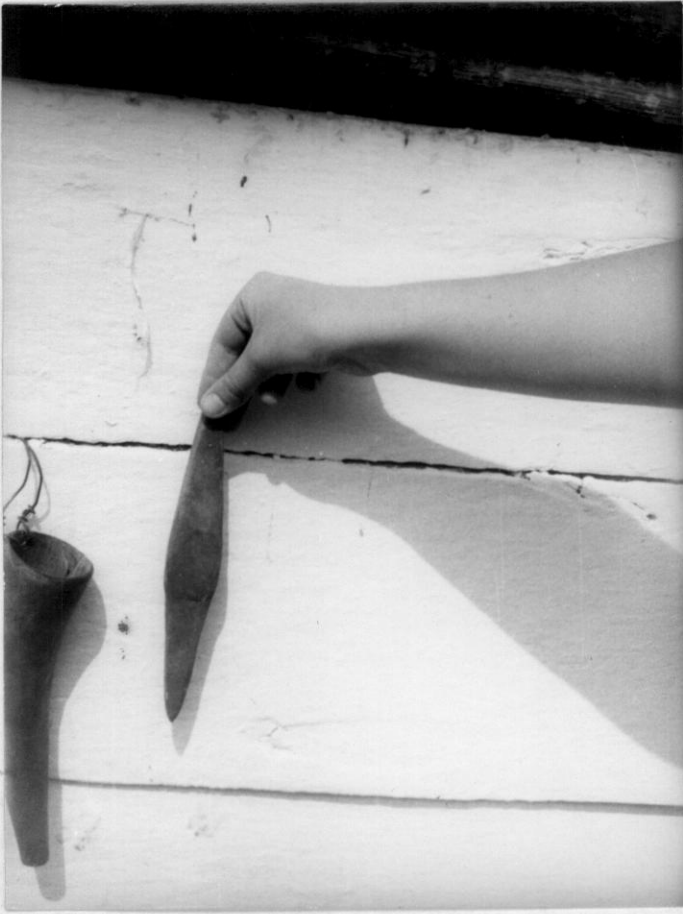
kalapács, üllő, tuskó

8. sz. m. Kalapálószék

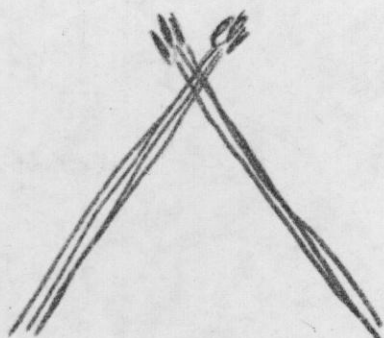
9. n. m. Tokmang.

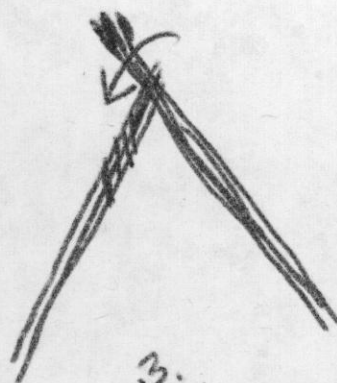
10. sz. m.: Kötélkészítés menete.

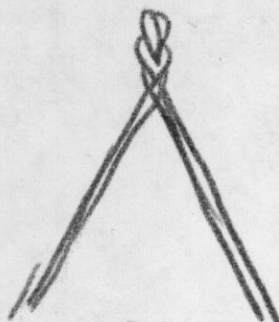
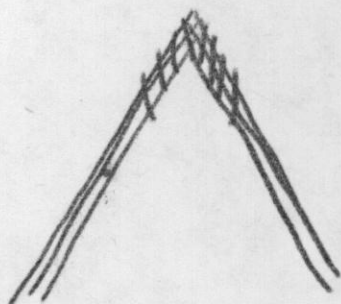
1.

2.

3.

5.

1. Felvesz egy marok gabonát.

2. Megyfelezi, és a lét részt a fejek alatt keresztbe teszi egymáson.

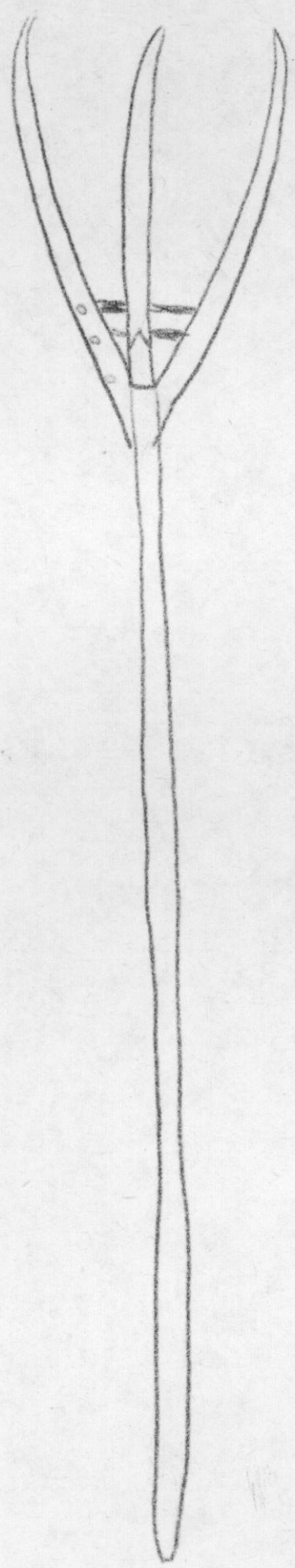
3. Az egyiket visszahajtja, $\times$ és néhány szállal betekeri, hogy ki ne hulljon a szem.

4. U.e. csinálja a másik felével is.

5. Végül összetekeri.

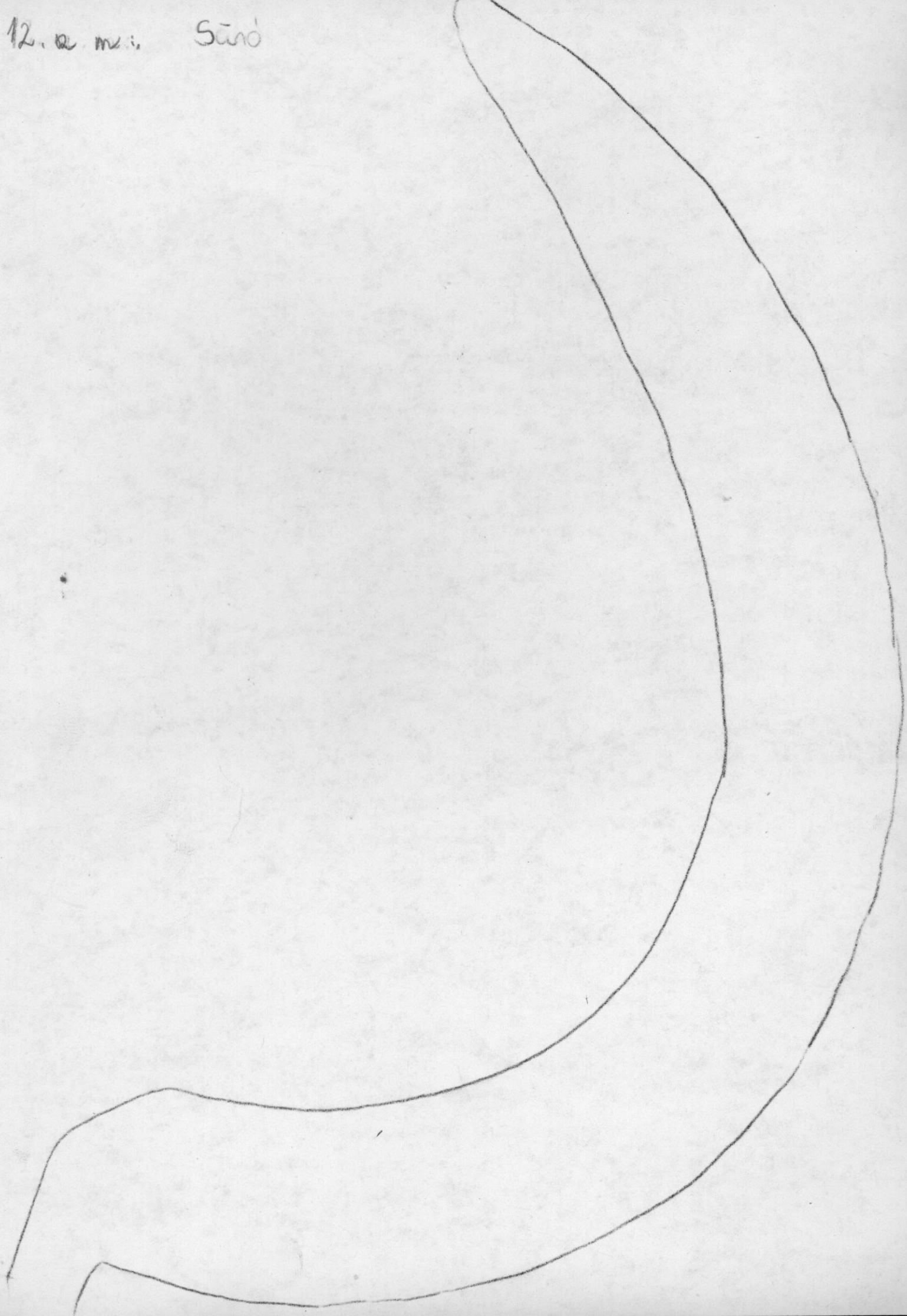

11. 52. m.: Favilla.

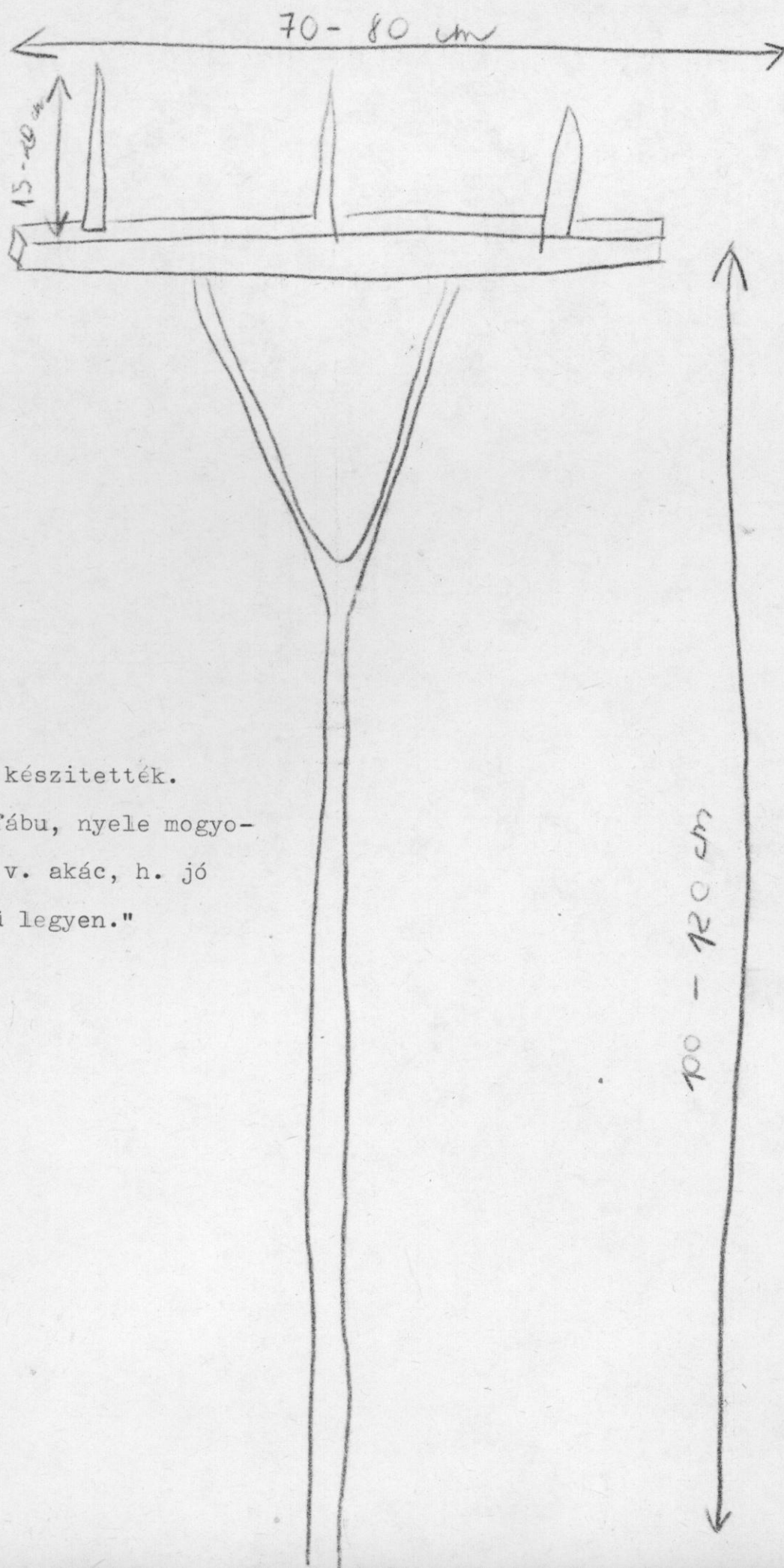

12. a. m. i.

Sind

13. sz. m. Kuzogóbla.

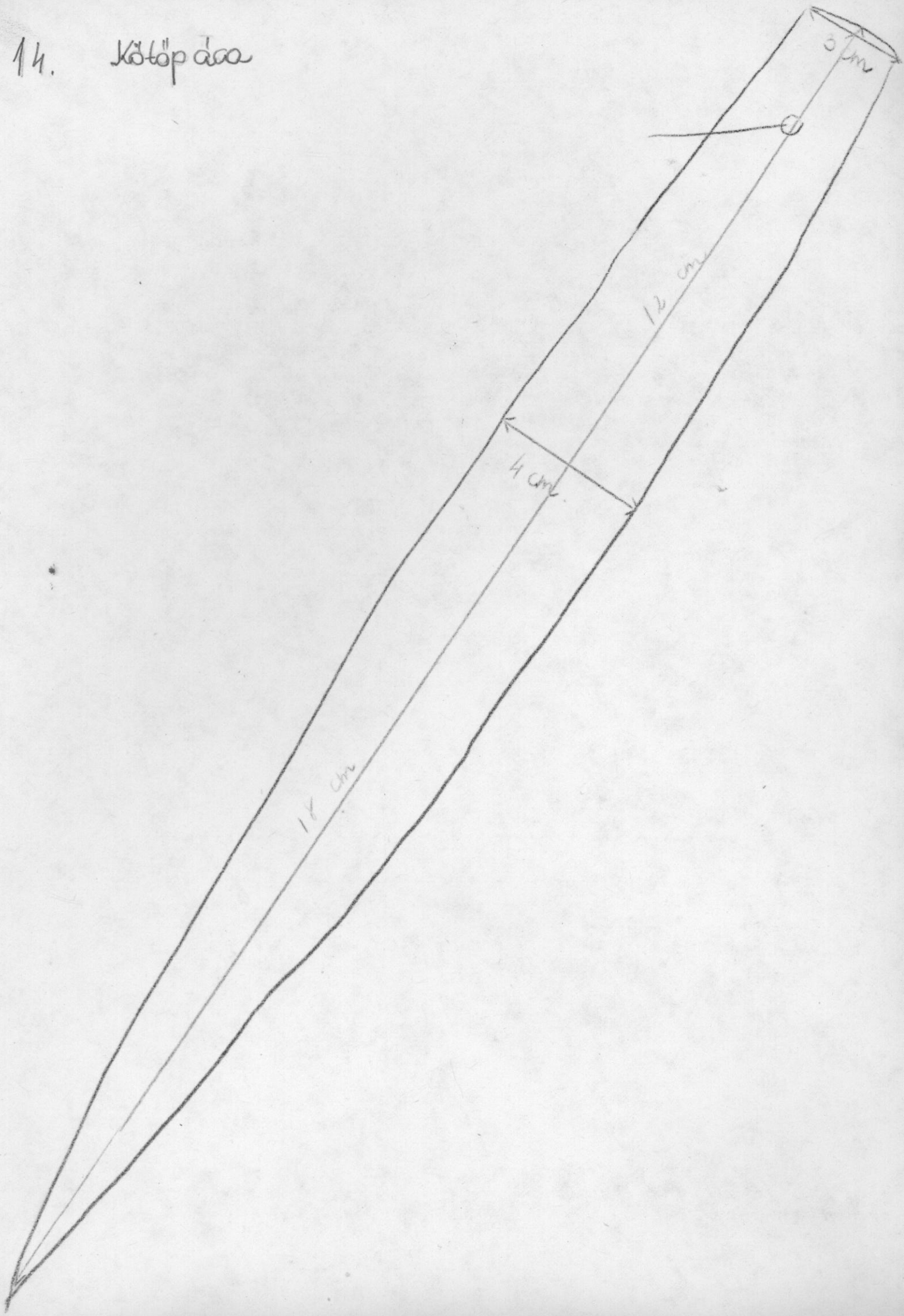

Maguk készítették.

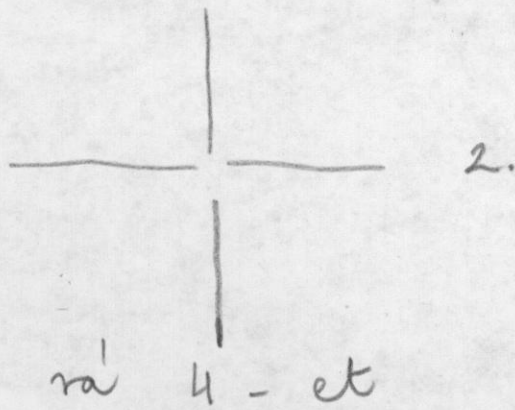
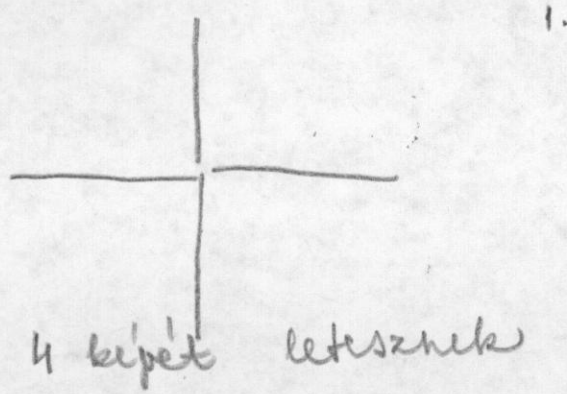
" Füzfábu, nyele mogyo-
rófa, v. akác, h. jó
könnyü legyen."

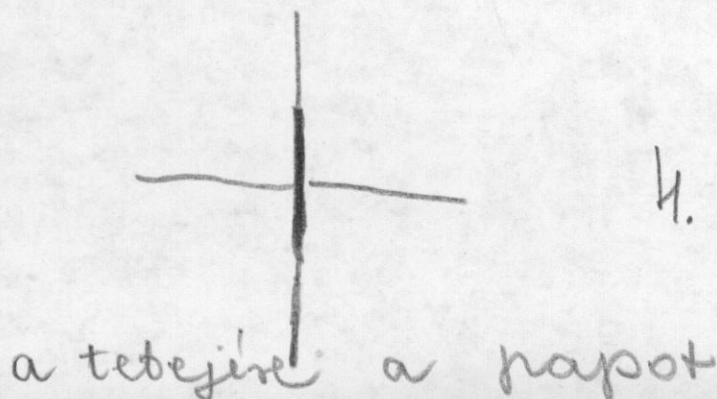
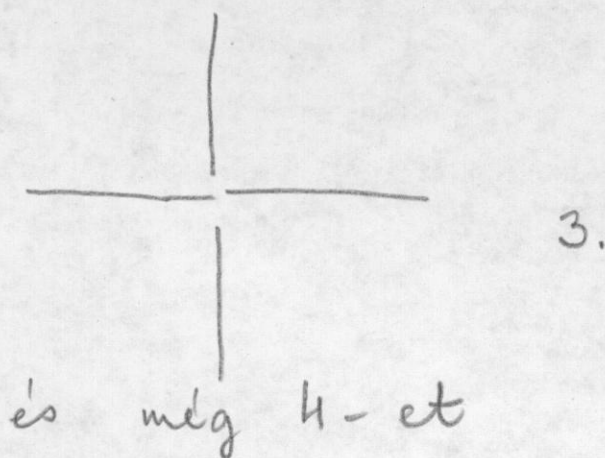
14. Kötöpáca

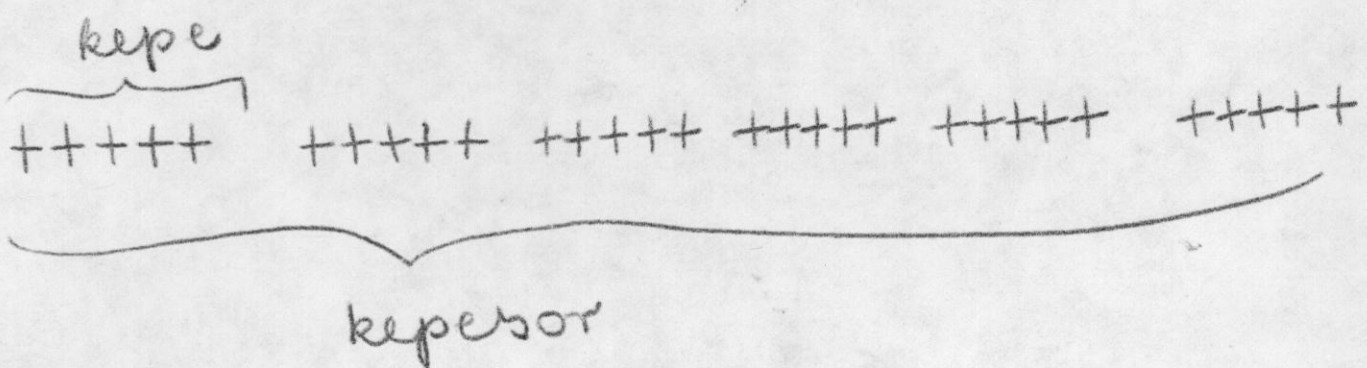
15. sz. m. Kis kereszt = máglya

$$(3 \times 4) + 1 = 13$$

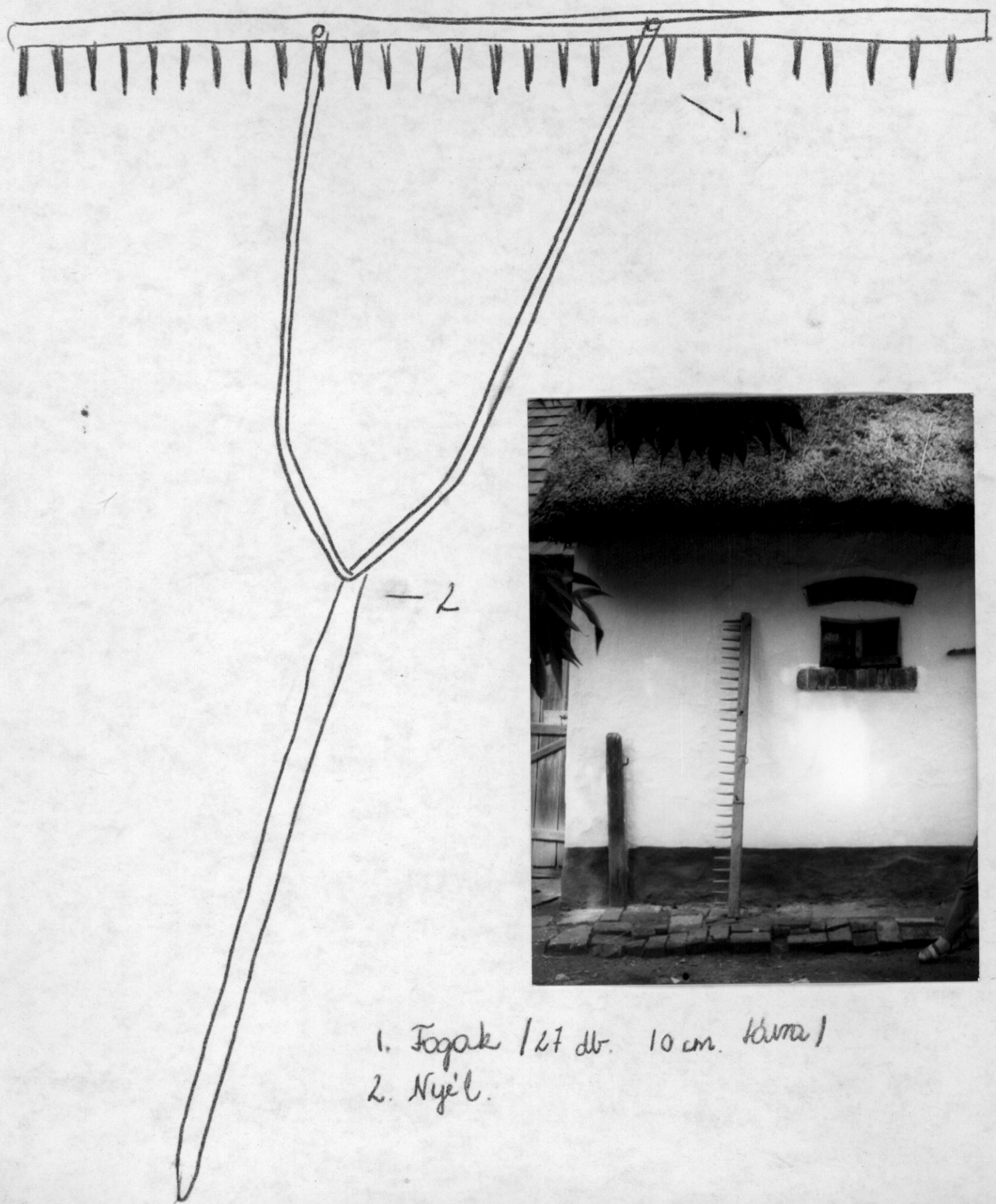

16. sz. melléklet

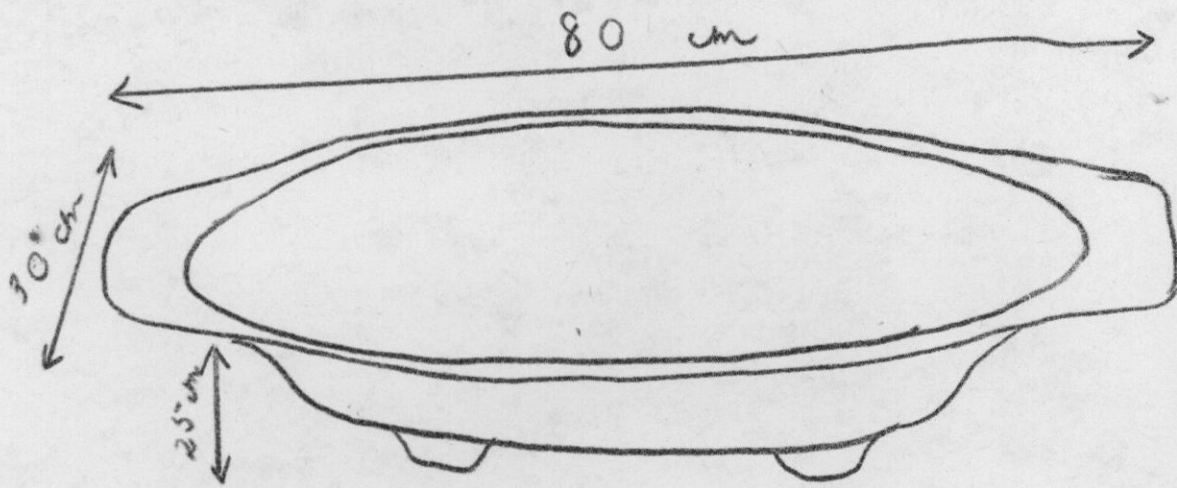

17. e. m.: Järögräbla

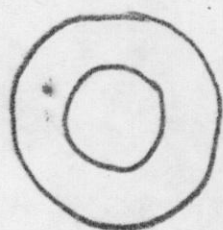
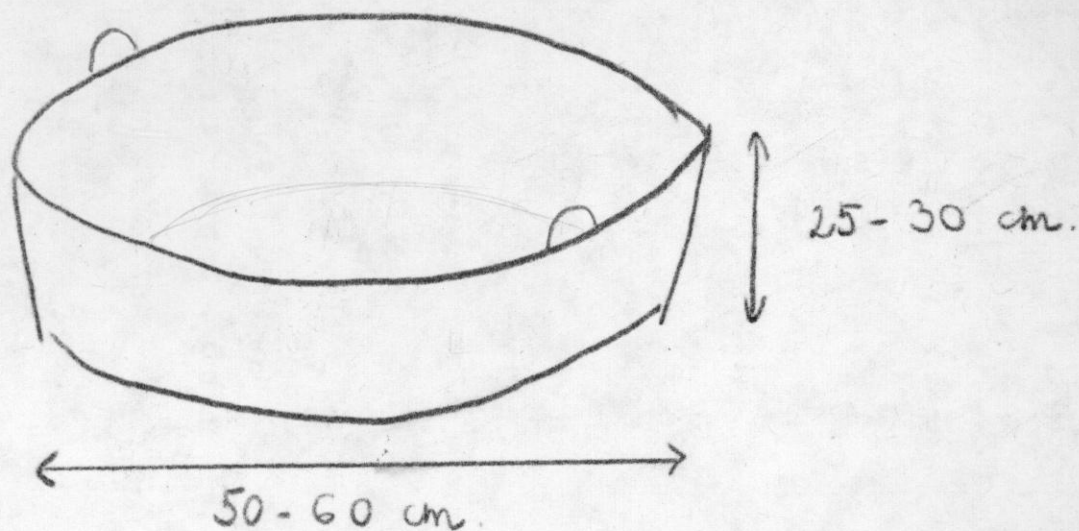

- 1. Fogak / 27 db. 10 cm. kőma /
- 2. Nyél.

18. sz. m. Fából készült póla.

19. szám. Veka.

— tekeres.

A tekereset a veka alá tették a fejükre. A buzsáki asszonyok nagyon tudták a fejükön, a tekeresen vinni a terhet. Vót olyan, hogy valaki idegenüt vidékrü menyecske az nem tutta ugy vinni, és elesett veka, kihullott az ebéd, összetörtek az edények.

19/0

